JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIE.

A°. 1860. Woensdag, 2 Mei. N°. 35.

Bureau. Te *Batavia* bij H. M. VAN DORP; te *Samarang* bij DE GROOT, KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP; te *Soerabaija* bij LE ROY & Co.; te *Pasaroean* bij WIJERMANS & Co.; te *Cheribon* bij BLOK & Co.; te *Tagal* bij Mevr. de Wed. G. M. VAN DORT; te *Soerakarta* bij VELTMAN & Co.; te *Madioen* bij G. A. HOGENRAAD; te *Padang* bij H. R. VAN WIJK, Rzn.; voor de *Buitenbezittingen* bij de Agenten der Stoomschepen van den Heer W. CORES DE VRIES en voor *Nederland* bij J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te Amsterdam.

Per half jaar voor *Batavia* ... f 12,50. » » » *Java* ... » 15,—. » » » *Buitenbezittingen* ... » 17,50. » » » *Nederland* ... » 22,50. De betaling geschiedt vooruit.—Brieven franco.	De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, voor posttijd.	De prijs der Advertentiën is 50 cents voor de Vijf woorden. Bij eerste of meerdere herhaling 25 » » » » Behalve het Zegel voor den Lande.

Bij deze Courant behooren twee BIJVOEGSELS.

ADVERTENTIEN.

Getrouwd:

A. VAN KERKWIJK
en
H. PINKET VAN HAAK.

...n, 4 April 1860.
...kennisgave (1251)

...wd.

J. P. CASPERSZ,
met
A. M. Ph. MUHLENFELD.

...arta, 24 April 1860. (1554)

...len van eene DOCHTER, vrouwe *M. D. Beijerinck*, ...er.

...erto, 7 April 1860. (1528)

...len van eene DOCHTER, *F. S. M. L. Gronovius*, ... *Gronovius*.

... 14 April 1860. (1507)

...len van een' ZOON, *E. H. van Amstel*, geboren ...gen.

...rang, den 16den April.
...ennisgave, (1552)

...spoedig bevallen van eenen ZOON, *C. J. Peltzer*.

...e, den 19den April 1860. (1553)

...spoedig bevallen van eene DOCHTER, de geliefde ...genoot van

F. J. BOOM.

...rang, 21 April 1860. (1551)

...allen van eene DOCHTER, Jonkvrouwe *Goldman*, ...e echtgenoote van

L. MEIJER.

...via, 28sten April 1860. (1556)

...spoedig bevallen van een ZOON, *F. Uhlenbeck*, ...

...kie, 1 Mei 1860. (1555)

...overleed ons geliefd kind, *Jacques Marie*, ru im ...nden oud.

P. F. W. BRIËT, v. d. m.
J. J. BRIËT, *Scholting*.

...bina, 9 Maart 1860. (1504)

VENDUTIE

Donderdag, den 3 Mei 1860,
...e van den kolonel Chef van den generalen Staf,

P. H. KOSTER,

op Weltevreden nabij het monument
door **GEBRS. ROSELJE & CO.**

van divers

MEUBILAIR.

etc. (1348.)

Vendutie

Donderdag den 3den Mei, voor het Commissiehuis van

J. SPEET,

tegen 4 pCt. Vendusalaris,

van diverse

Lijnwaden,

fraaije Tafelkleeden, Tafelgoed,

PORCELEIN- & GLASWERK,

en

45 kisten Garen,

alsmede:

eenige Juweelen, Goud- en Zilverwerken,

welke op de laatste Vendutie wegens tijd gebrek niet zijn geveild. (1318.)

VENDUTIE

Vrijdag, 4 Mei 1860.

à 4 pCt. Vendusalaris,

voor het Commissiehuis van

Van Slooten, Morgan & Co.,

van

LIJNWADEN,

Zweedsch- en Engelsch

IJZER,

Versche Zoete Amandelen in zakken van 3000 stuks,

110 VAATJES SPIJKERS,

eene groote partij Stopflesschen, etc.

ENGELSCHE WAGEN- EN BENDIETUIGEN,

Schilderijen, etc.

Op de Vendutie

van Vrijdag, den 4den Mei,

zullen worden verkocht:

8 Balen No. 20
4 „ „ 22 } **Katoenen Garens.**
17 „ „ 24

min of meer door zeewater beschadigd.

70 kisten Japansche Zakky.
40 flesschen Rozenwater.

(1352) VAN SLOOTEN, MORGAN EN Co.

VENDUTIE

op Maandag den 7 Mei 1860,
buiten ***kampong Laksa,*** door

VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.,

voor Said Mohamat bin Achmat bina Hassen, voor rekening van den boedel van wijlen Njonia Tanaim, weduwe van den majoor **Pakir Abdul Moedjiep Mohamat Djebedie**, overleden den 2 April 1860.

Van Huis Meubelen, Juweelen,

GOUDWERK,

BRUIDS-KLEEDEREN, enz., enz.

VENDUTIE

op Vrijdag, den 4 Mei 1860,

ten huize van den HoogEdelGestr. Heer

Mr. **C. HULTMAN,**

aan het Koningsplein, nabij de Race-loods, door

GEBRS. ROSELJE & CO.,

van

een zeer netten en wel onderhouden

INBOEDEL,

bestaande uit:

Canapés, Fauteuils, Stoelen, Consoles en Tafels met marmeren bladen, fraaije Etagères de Salon, Speeltafels,

diverse KASTEN, waaronder één met Spiegel en ééne zeer fraaije met 4 deuren, Toilet Duchesse, Pschyché, een Bureau en Cylinder, etc.

voorts;

Spiegels, Schilderijen,

waaronder een

groot en prachtig Schilderstuk,

voorstellende een Zeegezigt, Pendules, Vazen, Lampen, een voor dit klimaat vervaardigde

UITMUNTENDE PIANO,

IJzeren Ledikanten, Een Porcelein Eetservies (wit met Gouden rand), Zilver-, Pleet- en Kristalwerk.

Melkgevende Koeijen,

TWEE FRAAIJE KINDERPAARDEN met TUIG, een in Holland vervaardigde

Reiswagen,

Stellingen, Martevanen,

een Vanille Tuin.

EEN COLLECTIE FRAAIJE BLOEMEN IN POTTEN waaronder zeer ***zeldzame,***

Bloem Etagères Tuinbanken,

Eene partij groote Vloersteenen, Dakpannen en Brandhout.

Op Zondag den 29 April te bezigten.

(1337)

VENDUTIE

op Maandag den 7den Mei 1860,

à 4 pCt. Vendu-Salaris, voor het commissiehuis van

JOHN PRYCE & CO.,

van diverse Lijnwaden,

WIT GAREN,

een factuur

ZEEP EN PARFUMERIEN,

Glas- en Aardewerk,

etc. etc. (1357)

Vendutie

op Woensdag, den 9 Mei 1860,

ten het Commissiehuis van

ABEELEN, DENNISON & Co.,

van

LIJNWADEN,

Kamferhouten Koffers,

ronde Tapijten, Alkativen, Engelsche Zadels, Wagen-Tuigen,

Stopflesschen, Cristal-, Glas- en Aardewerk,

PALE-ALE,

100 vaatjes puike Boter.

Voor rekening van belanghebbenden:

100 vaatjes Spijkers,

min of meer beschadigd. (1351)

Vendutie

op Donderdag, den 10 Mei 1860,

wegens vertrek,

ten huize van den WelEd. Gestr. Heer

V. P. G. de Serière te Cheribon,

door

A. A. RUZETTE,

van een zeer netten en wel onderhouden

INBOEDEL,

bestaande uit:

Canapés, Fauteuils, Stoelen, Consoles, Speeltafels, Kasten,

SPIEGELS, SCHILDERIJEN,

een prachtig AMEUBLEMENT DE SALON, waarbij eene divan met MARMEREN BLADEN, BLOEMVAAS van Albast, PENDULES, VAZEN, LAMPEN, LEDIKANTEN, ZILVER PLATED, KRISTAL- en GLASWERK.

Voorts:

deugdzame **Wagenpaarden, (Zwarte)** bij zonderd goed gedressecrde **Rijpaarden, Rijtuigen,** waaronder eene uitmuntende **Calèche** uit de fabriek van Herman te 's Gravenhage, en eene zeer goede

REISWAGEN,

met Europeesche Assen en Wielen.

☛ Kommissien worden aangenomen door *Ruzette* voornoemd. (1335)

Op nieuw Ontvangen:

Versche gedroogde DJAGOENG

en

GEZUIVERDE KLAPPEROLIE,

bij

(1309) VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.

Bij de Ondergeteekenden te bekomen:

IJzeren Ledikanten

GELDKASTEN EN TROMMELS,

Wagen- en Bendijtuigen.

(1315) VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.

Groen en Blaauw

IJZERGAAS

voor Kasten

bij

(1323.) JOHN PRYCE & Co.

Versche

Appelen en Aardappelen,

van Hobart Town.

(1311) Bij ABEELEN, DENNISON & Co.

CASSALETTE & Co.

ontpakten:

Fransche SPIEGELS,

van alle dimensien, Een fraai factuur

MEUBELEN,

als:

Ameublementen voor Salon, met Leder en met Fluweel bekleed.

" voor Slaapvertrekken met Satijn Damast.

" voor Boudoir van Ebbenhout met Fluweel.

" zwart met rotting bekleed.

voorts:

Mahonijhouten

SCHUTSELS, van twee en drie bladen met Laken bekleed, CHAISES LONGUES, BUFFETTEN, ÉTAGERE en BOEKENKASTEN, WASCHTAFELS en TOILET-TAFELS, CANAPÉ TAFELS en KNAPEN met Marmeren bladen, BLOEMTAFELS en DAMES SCHRIJFTAFELS,

enz. enz.

Alles zeer keurig bewerkt. (1325)

Bij de Ondergeteekenden Verkrijgbaar:

BEST ZWART VERNIS,

voor **Tuigen. Kapleder** en **dito** voor **Meubelen.**

(1308) VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.

FRAAI

BEHANGSEL PAPIER,

met fluweelen randen.

Bij

(1360) JOHN PRYCE & Co.

VERSCHE BLOEMZADEN,

bij

(1362) JOHN PRYCE & Co.

ENGELSCHE KROONLAMPEN

van **2, 3, 4, 5** en **6 Bollen,**

Tafel- en Hanglampen,

VAAS STOLPEN in koper gemonteerd,

Huntley & Palmer's

FANCY BESCHUIT,

in heele en halve blikken,

als:

Mixed, Zuures, Picnic, Soda, Captains. enz. enz.

Carrots in heele en halve blikken,

Durham Mosterd, Zalm, Pale-Ale en Porter,

REGEN OF WAGEN JASSEN,

superieure pleete **Tuigen,** voor vier en twee PAARDEN en BENDIJ,

gestikte en andere **Zadels,** fraaije IJzeren

LEDIKANTEN,

ook eenige van zeer goedkoopen prijs ter sluiting van factuur,

eene factuur Spiegels

van alle dimensien, **Psyché,** enz. enz.

Bij

(1353) ABEELEN, DENNISON & Co.

Volksfeest

ter Eere van de

TROEPEN EN DE MAR[...]

De Commissarissen van bedoeld[...] hebben de eer bekend te maken[...] hetzelve zal plaats vinden op het [...]terlooplein, **Zaturdag 5 deze[...] namiddags ten half vijf ure.**

SALLE

du

Theâtre Français de Bata[...]

Avec la permission de M. le Resident.

GRAND CONCER[...]

donné par

Mr. K. C. GRAICHEN,

Flûtiste,

avec le concours bienveillant

de Mme. J. PONSIN, Mrs. A. G. CALMER e[...]

LUNDI, 14 Mai 1860 à 8 heures du so[...]

PROGRAMME.

PREMIÈRE PARTIE.

Ouverture: La Muette de Portici..... Aube[...]

6me grand Solo pour la Flûte........ Tulou[...]

l'Air du Prophète.................. Meyer[...]

Andante et Cavatine pour Cornet à Piston. Schu[...]

Andante et Allegro de la sonate pathetique. Beet[...]

DEUXIÈME PARTIE.

Ouverture: Les Dieux et la Bayadère. Aube[...]

Variations sur un Thême de l'Opéra Don Juan pour Trompette. West[...]

Romance: l'Africain................ Mass[...]

Variations pour la flûte sur un thême Tyrolien. Boe[...]

Valse de Jullien.

Maçonnieke Societeit.

VERGADERING

op Donderdag, 3den Mei,

des avonds ten 8 ure.

I. J. J. SNELLEBRAND

(1559) *Secretaris.*

SPAARBANK.

Zitdagen 3 en 17 Mei.

(1527)

PUIKE HAMME[...]

en

ZOETE MELKSCHE KAZ[...]

pas aangebragt,

bij

(1361) WINSSER, DE LANGE & C[...]

A. Potier,

Bazaar Baroe.

Neemt de vrijheid te berigten, dat bij hem

Gemeubileerde of Ongemeubileer[...]

KAMERS,

na verkiezing te huur zijn.

De Tafel wordt op Hollandsche wijze geh[...] en gereed gemaakt door een **Kok** die bij de[...] naamste familien alhier werkzaam is geweest.

De ***prijzen*** zijn zeer matig gesteld.

☛ Mevrouw POTIER beveelt zich bij voortdu[...] aan tot ***Dames Wasch.*** (1345)

BEKENDMAKING.

Het Gouvernement te Timor Dillij.

Het Gouvernement van Timor Dillij maakt bekend dat door een overkomen ongeluk aan den lichttoren op 8° 34' 45" ZB en 125° 40' 16" lengte van Greenwich, het licht gedurende eenigen tijd buiten staat zijn zal voor schepen welke deze haven aandoen.

W. H. NASH.

De ondergeteekende verzoekt, onder dankbetuiging voor de deswege aangewende moeite, beleefdelijk al diegenen, die medewerking hij de vrijheid genomen heeft in te roepen tot verspreiding der door hem uitgegevene

Hulde aan de Overwinnaars van Boni,"

de geïnde gelden wel te willen doen toekomen aan HH. **Lange & Co.**, Boekhandelaren te Batavia, ten einde, zoo spoedig mogelijk, aan het doel daarvan gevolg te kunnen geven.

W. L. RITTER.

Worden gevraagd:

TWEE OPZIENERS

op een land en fabriek.

Adres franco onder Lt. **A** bij

H. M. VAN DORP.

Wordt Gevraagd

een ***Gouvernante*** les kunnende geven in de

HOLLANDSCHE EN FRANSCHE TALEN,

alsmede op de piano.

Adres Postkantoor Bandong lett. **R.** (1347)

TE KOOP Drie Rijpaarden

en een span

WAGENPAARDEN.

Te bevragen bij

NOORDIJK.

op ***Noordwijk.***

Te Koop 60 stuks

bijzonder fraaije

DJATTIE BALKEN,

te bezigtigen naast het **Rijstpakhuis** aan de ... (1316)

TE KOOP 52 stuks mooije

KOEBEESTEN,

van Bengaalsch ras, als:

Koeijen (**volwassen**) waarvan 8 dit jaar wierpen en de andere meestal **bezet**.

Stieren, **volwassen**.

Kalveren do., zeer mak, goed in het vleesch en geschikt voor de slagterij.

Kalveren (mannetjes) geboren in 1859.

" wijfjes " " 1859.

" Idem " " 1860.

Nadere informatiën bij

H. M. VAN DORP, te Batavia.

TE HUUR Een groot

LOKAAL

op *Pisang*, vroeger geoccupeerd door de Heeren Dennison & Co. of het eene dat de ondergeteekende occupeert.

J. BROWN.

TE HUUR het beneden

HUIS,

...en, stal, goedang, etc.,

... een boven appartement gemeubileerd.

... van den ondergeteekende op ***Noor-***...

C. DE LAGRACINIÈRE.

Batavia, 28 April 1860. (1330)

MACHINERIËN.

De Ondergeteekenden, ***Agenten op Java,*** ... van de Heeren,

FAWCETT, PRESTON & Co.,

Ingenieurs te Liverpool,

zijn bereid bestellingen aan te nemen op

SUIKER-

en

Rijstpelmolens,

CENTRIFUGES,

Stoommachines, zoowel voor het land als voor schepen, **Gas-toestellen**,

Zaag-Machines,

Arak-distilleer Toestellen,

en alle andere soorten van

Machinerien.

(1343) MORGAN, MELBOURN & Co.

MACHINERIEN, ENZ.

De Ondergeteekenden, **Agenten der Lowmoor Compagnie** en der Heeren GEORGE BUCHANAN & Co.,

Ingenieurs te Londen,

geven hierbij kennis, aan Suikerfabrikanten en anderen, dat zij voortgaan met het leveren van

SUIKERMACHINES,

van de beste en nieuwste constructie, werkende met **Stoom-, Water of Buffelskracht,**

waaronder begrepen is,

Molens Vacuum Toestellen. Centrifugaal Machines. Wetzels, enz.

Zij zijn ook bereid, om de prijzen op te geven van de meest goedgekeurde

RIJSTMOLENS,

alsook alle bijzonderheden aangaande de kosten en andere voorwaarden voor deze en verschillende andere soorten van ***Machineriën***, welke alle zeer voordeelig zullen worden bevonden.

Zij wijzen het publiek op de verschillende teekeningen in hun bezit.

Zij blijven tevens agenten van de Heeren **C. D. YOUNG & Co.**, te ***Londen*** in ***Edinburg***, Ingenieurs en vervaardigers van gegalvaniseerd ijzeren Pakhuizen, Hospitalen, Kazernen, Kerken, Woonhuizen, Bazaars, Post-Stations, enz., waarvan teekeningen bij de ondergeteekenden te bezigtigen zijn.

(1340) PITCAIRN, SYME & Co.

ROYAL INSURANCE Comp.

of Liverpool.

KAPITAAL groot £ **2.000.000** Sterling.

De Ondergeteekenden, Agenten van bovengenoemde Maatschappij, gaan steeds voort met op de voordeeligste voorwaarden verzekeringen te sluiten tegen brandschade **op Pakhuizen, Goederen en Woonhuizen met het Ameublement,** gelegen in de hoofdsteden of in de nabuurschap derzelven, alsook op **Woonhuizen, Thee-, Koffij- en Suiker-Etablissementen** op Java.

De premiën van Assurantie zijn zoo laag mogelijk gesteld, en wanneer klagten mogten voorkomen, die vereffend moeten worden, zal de uiterste billijkheid worden in acht genomen.

(1341) PITCAIRN, SYME en Co.

LIVERPOOL & LONDON

FIRE INSURANCE Comp.

KAPITAAL groot £ 2.000.000 Sterling.

De Ondergeteekenden, benoemd zijnde tot Agenten op ***Java*** van bovengenoemde Maatschappij, deelen bij deze mede, dat zij bereid zijn, om **Polissen van Assurantie** op de meest voordeelige voorwaarden te verleenen op ***Pakhuizen, Goederen en Woonhuizen met het Ameublement,*** gelegen in de hoofdsteden of nabijheid derzelven, alsmede op ***Thee-, Koffij- en Suiker-Etablissementen op Java.***

De premiën van Assurantie zijn zoo laag mogelijk gesteld, en wanneer klagten mogten voorkomen, die vereffend moeten worden, zal de uiterste billijkheid worden in acht genomen.

(1342) PITCAIRN, SYME & Co.

HOLLOWAY'S ZALF EN PILLEN.

Zeere beenen en alle andere soorten van keelziekten. In geen gedeelte der bewoonde wereld zyn deze ziekten zoo heerschend als in Java alwaar de onverwachte verandering in het luchtsgestel de inwoners, zoo wel Europeërs als inboorlingen byzonderlyk vatbaar maakt voor deze ongesteldheden. In Engeland zyn Holleway's Zalf en Pillen een wel bekend specifiek voor alle deze kwalen, en Engelschen, genezen door dezelve te huis, nemen ze naar Indie terugkeerende, in groote hoeveelheden met zich, en hebben bevonden dat derzelver uitwerking nog krachtdadiger is in de verzengde dan in de gematigde luchtstreek. In Java en alle warme landen kunnen deze onwaardeerbare medicynen niet te hoog geschat worden; dezelve zuiveren het bloed, herstellen de afzonderingen der vochten en geven veerkracht aan het ligchaam en vlugheid aan den geest.

De prijzen dezer Zalf en Pillen zijn als volgt:

Doosjes Pillen à f 1. — f 3. — f 5. —

Potjes Zalf à f 1. — f 3. — f 5. —

Te Batavia	bij S. B. van Kleeff & Co.
» Banjoemaas	» M. S. Cheriman.
» Soeracarta	» W. Veldman.
» Djocjocarta	» Buijn & Co.
» Salatiga	» F. Krutholfer.
» Tagal	» Wed. Dort.
» Cheribon	» W. Galistan.
» Cheribon	» M. Blok en Co.
» Samarang	» H. L. de Lyon,

de Groot, Kolff & Co. en de hoofdagenten Soesman & Co.

(1298)

H. M. VAN DORP, te *Batavia.*

AMERIKAANSCHE ENVELOPPES met gom, ondoorschijnend, à f 2,— p. 100.

FIJNE STALEN PENNEN, *Gillots, Mittchell* en andere soorten, à f 2,— p. gros. en hooger.

Wit en Gekleurd BRISTOLPAPIER.

POSTPAPIER, Wit, Azuré, Vergé, 4o. en 8o., à f 2,—, f 3,— en f 4,— p. 1/4 riem.

GOMME GRATOIRE voor Inkt en Potlood, à f 0,50.

Fijne *Faber* en *Gilberts* SCHRIJF- en TEEKEN-POTLOODEN.

DIAMANTEN PENNEN, los en met ebbenhouten of Ivoren houders, à f 5,— à f 14,—.

Rood, Wit en *Gekleurd* VLOEIPAPIER, à f 14,— à f 20,— p. riem.

COPIEERPAPIER 4o. en folio f 14,— p. riem.

Beste HOLLANDSCHE SCHRIJFINKT, à f 1,50 p. flesch.

ALIZARIN INKT in groote flesschen f 1,50. *Violet* COPIEERINKT, f 1,50 p. kruik, *Arnolds* COPYING-INK, f 1,50 p. kruik, *Stephens* COPYING INK, à f 0,50 c. p. kruikje.

Fraai geïllustreerd en gebloemd BILLETPAPIER met bijbehoorende Enveloppes.

GANZEBORDEN, DOMINO SPELLEN, Bouwdoozen, Legkaarten,

PORSELEINEN VERWPOTJES, PENCEELEN,

Fijn wit en zwart Conté. (1363)

De lof der Spaarzaamheid

door L. MÉZIÈRES,

bekroond door de Fransche akademie.

à f 1.50 franco. p. post f 2.

Te bekomen bij den boekhandelaar H. M. van DORP.

(1350)

Pas ontvangen het onlangs uitgekomen werk:

De Derde Militaire Expeditie

NAAR HET EILAND BALI IN 1849,

met drie kaarten, door den kapitien

A. W. P. WEITZEL

Prijs f 6,— franco per post f 8.—. voorts:

W. A. VAN REES,

WACHIA TAIJKONG EN AMIR,

of het Indische Leger in 1850 f 5.—

franco per post. f 6,—

te BAVAVIA, bij G. KOLFF & Co.

te SAMARANG, bij de GROOT, KOLFF & Co.

(1313)

Bij G. KOLFF en Co. te Batavia, is de Inteekening geopend en zal weldra te bekomen zijn, het werk:

NEDERLANDSCH-INDIE

en de

STATEN-GENERAAL,

bijdrage tot de Geschiedenis der KOLONIALE POLITIEK in Nederland, sedert de Grondwet van 1814,

door

E. DE WAAL,

oud Directeur der Middelen en Domeinen.

In Nederland uitgegeven in Drie Deelen compleet, en hier af te leveren tegen den prijs van p. m. f 3,— per Deel. (1349)

Stoomboot Oenarang.

Het vertrek, dezer boot, naar SAMARANG en SOERABAIJA is thans bij de wederaanvang der geregelde vaart bepaald als volgt:

Van BATAVIA den 13 en 27 Mei.
" SAMARANG naar SOERABAIJA den 16 en 30 Mei.
Van SOERABAIJA den 6 en 30 Mei.
" SAMARANG naar BATAVIA den 8 en 22 Mei

Nadere informatiën bij

de Agenten,

(1299) LANDBERG, BEZOET DE BIE en Co.

HET STOOMSCHIP MENADO

vertrekt den 9den Mei via

Muntok* en *Riouw* naar *Singapore

Informatiën bij

(1321) W. CORES DE VRIES.

HET STOOMSCHIP PALEMBANG

Kapitein KULLER,

zal den 10den Mei a. s. naar

Samarang en **Soerabaija** vertrekken.

Informatiën bij

(1322) W. CORES DE VRIES.

Het Stoomschip AMBOM

kapt. VOGEL,

vertrekt 24 uren na aankomst der verwacht wordende Landmail naar **Samarang, Soerabaija, Macassar, Timor Koepang, Delhi** en de **Molukkos.**

Informatiën bij

(1320) W. CORES DE VRIES.

GELEGENHEDEN

NAAR NEDERLAND

met Schepen der Heeren

A. VAN HOBOKEN & ZONEN.

Aanwezig in Indië:

Jason, kapt. VAN BUREN, den 24 April van Bezoekie gezeild, kan in de eerste dagen van Mei van Batavia vertrekken.

Medea, kapt. LOURENS, zullende omstreeks den 1sten Julij van hier vertrekken.

Adres bij

REIJNST & VINJU, *Batavia.*

(1300) ANEMAET & Co., *Soerabaija.*

Passage naar Nederland

wordt aangeboden met het Ned. Schip

CORNELIA,

Kapt. J. B. JASKi.

Deze bodem heeft zeer fraaije inrigtingen voor passagiers, en zal tegen medio Mei de reis naar Nederland direct van hier aanvaarden.

Nadere informatiën zijn te bekomen bij

de Agenten,

(1317) B. KOPERSMIT & Co.

Vracht en Passage

naar Samarang direct

per

WILHELMINA COX,

Kapt. REISIGER,

vertrekkende Donderdag 3den Mei.

(1326.) CASSALETE & Co.

Vracht naar Samarang

direct,

wordt aangeboden met het Nederlandsch Indische Bark

JAVA

Kapitein **J. Worthington,**

om spoedig derwaarts te vertrekken.

Adres bij

de Agenten,

(1305) SCHIMMELPENNINCK & Co.

Vracht en Passage naar

Ambon en Ternate,

met de snelzeilende schoener

L' UNION.

De Agenten

(1329) PANDEL & STIEHAUS en gezagvoerder SCHUIT.

Voor Vracht en Passage

naar TJILATJAP

(regtstreeks) ter Mer ... wordt aangeboden het

NED. BARKSCHIP

„BULGERSTEJN"

Kapt. **B. VERHAGEN,**

om spoedig te vertrekken.

Nadere informatien bij

de Agenten,

(1358) VAN OMMEREN, RUEB & Co.

BEKENDMAKING.

Ingevolge bekomen last wordt bekend gemaakt, dat Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal gewone audientie zal verleenen op Woensdag den 9den Mei 1860, des morgens te negen uren, aan het gouvernements hotel te Rijswijk.

Belanghebbenden gelieven hunne aanvragen om audientie, onder duidelijke bekendstelling van namen en titels, te rigten aan den ADJUDANT VAN DIENST.

BUITENZORG, *De Majoor-Adjudant,*
den 25den April 1860 **R. F. DE SEIJFF.**

EXTRACT *uit het Register der besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie.*

BUITENZORG, *den 25sten April* 1860. (No. 7.)
(*Staatsblad no.* 36.)

Gelezen, enz.

Is goedgevonden en verstaan:

Goed te keuren, dat de resident der Lampongsche Districten bij zijn besluit van 2 Maart 1860, no. 250, onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal, met intrekking van zijn besluit van 4 April 1859, no. 374, goedgekeurd bij gouvernements besluit van 30 April 1860, no. 45, (staatsblad no. 27*a*), voor zoover de afdeeling Vier marga's betreft, heeft bepaald:

1o. dat de ambtenaar belast met het bestuur over die afdeeling zal optreden als ambtenaar van den burgerlijken stand en

2o. dat bij verhindering van den gewonen ambtenaar van den burgerlijken stand, als buitengewoon ambtenaar zal fungeren de tijdelijke militaire kommandant te Katimbang.

Afschrift, enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal.
De Eerste Gouvernements Secretaris
L. J. W. DE WAAL.

Bij besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie, van den 25sten April 1860 no. 45, zijn benoemd tot leden der kommissie, die, — luidens het met de fabrikanten L. J. Enthoven en Co. te 's Gravenhage gesloten contract voor de publieke verlichting met gaz van de stad Batavia en voor steden — de plaatsing der lantaarns zal regelen:

de onder-directeur der genie in de eerste militaire afdeeling op Java.

de ingenieur der eerste klasse, chef der eerste waterstaats afdeeling, die als zoodanig tevens de functien van den eerstaanwezenden ingenieur te Batavia uitoefent, en

de adsistent-resident voor de de policie te Batavia.

Civiel Departement.

Benoemd:

Tot secretaris van de algemeene rekenkamer, de secretaris van de weeskamer te Batavia A. A. Cluwen.

Tot chef der opname van de djattibosschen op Java, O. von Below, kapitein der infanterie, onder toekenning aan denzelven van een eervol ontslag uit Zr. Ms. militaire dienst.

Militair Departement.

Ontslagen:

Op zijn verzoek, eervol, uit Zr. Ms. militaire dienst, met behoud van regt op pensioen, de majoor der infanterie J. C. F. baron van Heerdt.

ADVERTENTIEN.

POSTKANTOOR.

De Directeur der posterijen te Batavia herinnert bij deze belanghebbenden dat, de eerste mail stoomer in Mei den 9den zullen vertrekken, de brievenpakketten daarmede te verzenden bij het postkantoor te Weltevreden zullen worden gesloten op Dingsdag den 8sten Mei aanstaande.

a. des avonds ten 8 ure, voor Europa, Britsch-Indië, China enz., enz.

b. des middags om 1 uur, die voor Banka, Palembang, Billiton en Riouw.

De Hoofd-Intendant der Militaire Administatie maakt bekend, dat de in de Javasche courant van 25 April 1860, no. 33 aangekondigde uitbestedingen, voor de levering van gemaakte laken, circassienne, katoenen- en linnen goederen, enz., door de onderintendanten in de 1ste en 2de militaire afdeeling voor drie in stede van voor één jaar zullen gehouden worden.

De kolonel, directeur der genie en inspecteur der sappeurs, maakt bij deze bekend, dat op Maandag den 11den Junij 1860, ten bureele van den eerstaanwezenden genie officier te Tjilatjap, des ochtends om 9 uren eene openbare uitbesteding zal worden gehouden voor de levering van inlandsche metselsteenen, ten behoeve der geniewerken van het zeegat te Tjilatjap, en wel voor den tijd van vijf achtereenvolgende jaren.

De voorwaarden omtrent de onderwerpelijke leverancie liggen ter inzage:

1o. Bij den onder-directeur der genie in de 2de militaire afdeeling op Java te Willem I.
2o. Bij den eerstaanwezenden genie-officier te Samarang.
3o. Bij den eerstaanwezenden genie-officier te Tjilatjap.
4o. Bij den officier belast met de geniedienst te Kedong Kebo.
5o. Bij den officier belast met de geniedienst te Banjoemaas.

Daartoe gemagtigd, bij besluit van den Gouverneur-Generaal van den 16den April 1860 no. 46, brengt de ondergeteekende ter algemeene kennis, dat in elk der jaren 1860 en 1861 gelegenheid bestaat tot plaatsing van vier jongelieden, om onder de benaming van élève, te worden opgeleid voor het opzieners personeel bij het mijnwezen, op den voet van het besluit van 29 November 1854 no. 11, (staatsblad no. 90.)

Het te geven onderrigt zal aanvangen met 1o. Julij 1860, wordende belanghebbenden mitsdien uitgenoodigd, zich zoo spoedig mogelijk, met franco brieven, onder overlegging der bewijzen, dat aan de gevorderde vereischten wordt voldaan, deze gewaarmerkt door het hoofd van gewestelijk bestuur, te wenden tot den Ingenieur der 1ste klasse, belast met de leiding der dienst van het Mijnwezen.

De assistent-resident voor de politie maakt bekend ... voorkoming van ongelukken en verwarring in den nam... Zaturdag den 5den Mei a. s., bij gelegenheid van het volkfeest op het Waterlooplein, aan de ... Konin... troepen, geene rijtuigen of personen te paard op het ... kunnen worden toegelaten; dat al de rijtuigen, die in ... zullen stilhouden, verpligt zullen zijn zich te schare... Noord-, West- en Zuid-zijde; terwijl aan den oost... rijtuigen zullen worden toegelaten, daar de weg voor ... loopende, dien dag moet worden afgesloten.

De hoofdtoegang tot het plein zal wezen aan de wes... over de Willemslaan.

Op last van Z. E. den Gouverneur-Generaal van Ne... Indie wordt bekend gemaakt, dat van den Consul-Ge... van Frankrijk te Batavia op den 20sten dezer bij het ... ment is ontvangen eene officiele kennisgave der verklari... komm. van de Fransche land- en zeemagt in Cochin-Chi... de openstelling van de haven van Saigon, zijnde die ... van den volgenden inhoud:

« De schout bij nacht, komm. en chef der expeditio...
« magt in Cochin-China.

« Overwegende, dat het voor de Europesche volken ...
« belang is, dat de handel toegang vinde in het tot no...
« alle betrekkingen met Europa geslotene koningrijk Coc...

« Overwegende, dat de bewoners van de Maleische ...
« laisie), van een deel der kust van China, van de eila...
« nion en Mauritius groot belang hebben om zich ee...
« opend te zien, waarlangs zij uit de zuidelijke prov...
« Cochin-China de voor hun bestaan noodige rijst kunn...

« Overwegende, dat de opening van eene haven in di...
« het koningrijk Annam kan bijdragen tot bespoediging ...
« eindiging van den oorlog, welken de hardnekkighei...
« Cochin-Chinesche gouvernement, om elke aanraking ...
« peanen te weigeren en zelfs hen te mishandelen, Fra...
« gedwongen aan den Koning van Cochi-China te verkl...

Verklaart:

« Art. 1. De rivier van Saigon van de kaap St. Ja...
« aan de stad Saigon is onder bescherming van het F...
» zag geopend voor de koopvaardijschepen van alle na...
« vrede met Frankrijk leven, indien zij zich aan de b...
« menten onderwerpen, welke hun kenbaar zullen worde...
« door een aan de monding der rivier gestationeerd vaar...

« Art. 2. De blokkade van elk ander punt van de ...
« Cochin-China, zooals die is vastgesteld bij de verklari...
« admiraal, komm. en chef, van September 1858, wordt ...
« derhouden.

« Art. 3. Alle invoer of poging tot invoer van w...
« oorlogsmaterieel op eenig punt van de kust zal ten g...
« ben het aanhouden en in beslag nemen van het schi...
« aan dien verboden handel heeft schuldig gemaakt.

« Art. 4. Daar de opening van de haven van Saigon ...
« een oorlogsmaatregel is, is zij uit haren aard voor ...
« vatbaar, zoo de omstandigheden van den oorlog de...
daarvan noodzakelijk maken.

« Aan boord van H. K. M. stoomkorvet le Forbin, ...
« 1860.

« (w. g.) PAGE.

« Voor extract:

« De consul-generaal van Frankrijk in Nederlandsch-...
« (w. g.) A. DE Com...

De Algemeene Se...
A. LOUDON.

VENDUTIEN.

Op Donderdag den 3 Mei, voor het woonhuis van de... Koster, te Weltevreden, door Gebrs. Roselje & Co.

en

Voor het commissiehuis van J. Speet.

Op Vrijdag den 4 Mei, voor het woonhuis van den ... C. Hultman, op het Koningsplein, door Gebrs. Roselje & ...

en

Voor het commissiehuis van van Slooten, Morgan & ...

Op Maandag den 7 Mei, voor een huis op Pekodjoa... Slooten, Morgan & Co.

en

Voor het commissiehuis van John Pryce & Co.

Op Dingsdag den 8 Mei, in het locaal van Boedelme...

Op Woensdag, den 9 Mei, voor het woonhuis van ... nant Thijs, door van Slooten, Morgan & Co.

en

Voor het commissiehuis van Abeelen, Dennison & Co.

Oproeping van Crediteuren.

In de Javasche Courant van heden worden opgeroepen ... teuren en crediteuren in den navolgenden boedel:

Door den Executeur Testamentair te Makasser, van wij... John Smith.

Aangekomen Vreemdeling...

van den 28 April tot en met den 1 Mei.

HOTEL WILLEM II. J. L. De Leeuw, van de ... Boshart, Echtgenoot en 1 kind, van Onrust. — Th. V... Gaasbeek, van Cheribon H. Abelius, van de Reede. — ... van de Reede. — De Vries, van Bekassi. — Altheer, va...

JAVA HOTEL. F. L. Zack, van Onrust. — Ha... Liverpool. — P. P. Hoogland, van Geelong. — J. A. A... Onrust. — A. J. Kroef, van de Reede. — P. C. va... en Echtgenoot, van Nederland. — J. J. Postma, van ... W. Vogel, van Soerabaija. — Goedkoop, van de ... N. H. Keuker, Swanka — C. A. Engeland, Stokbo...

HOTEL DER NEDERLANDEN. J. Wisman, va... de. — F. H. Popken, van Rotterdam. — D. Soeter... terdam. — H. Teeuwsen, van Rotterdam. — J. H. va... van Rotterdam. — J. A. van Mansveld, van Soeraba... der Hegge Spiess, van de Reede.

MARINE HOTEL. D. Duinker, van Makassar. — ... van Rotterdam. — Granpree Molière, en Echtgen. ... dam. — G. A. Roijers, van Amsterdam. — C. P. L... Amsterdam. — L. Verboon, van Tagal. — J. H. ... en Echtgen. van Batavia. — Broekhuijzen, van Bata...

ERRATA.

In het ingezonden over *Geld- en Wisselko...* vorig no. zijn eenige zinstorende fouten ge... verzoeken te lezen: tweede Bijvoegsel, kolom ... veer in 't midden, in plaats van *f* 51.75, *f* ... regel lager: in plaats van *brand-assurantie* ... *assurantie, etc.*; 6 regels lager, in plaats va... *er nu wel.*

EERSTE BIJVOEGSEL

behoorende bij den

JAVA-BODE,

van Woensdag 2 Mei 1860, N°. 35.

BATAVIA.

[illegible] Societeit Concordia was jl. Zaturdagavond in feest- [illegible] getooid. Van binnen was de zaal keurig ver- [illegible] groen en draperiën van vlaggen, van buiten [illegible] gebouw geïllumineerd door een eerepoort in [illegible] stijl, waarboven in vlammend schrift *Boni* te [illegible] stond. Des avonds te half elf werd er op het [illegible] plein een fraai vuurwerk afgestoken, en kort [illegible] begaven de feestvierenden zich aan een keurig [illegible] nadat de president der Societeit, kol. van Em- [illegible] gepaste bewoordingen hulde had gebragt aan [illegible] verrigtingen der Bonische expeditie en den be- [illegible] laatste met zijn hier aanwezige togt- [illegible] geluk gewenscht en welkom geheeten [illegible] plaatse, stond Z. E. de luitenant-generaal van [illegible] op en beantwoordde in even sierlijke als man- [illegible] den ingestelden feestdronk. Z. E. deed daar- [illegible] uitkomen de groote en niet genoeg erkende [illegible] die zich de kijgers der eerste expeditie [illegible] verworven, die den weg hebben gebaand, om [illegible] zoo wel te doen gelukken, ten koste van [illegible] gevaar en ontbering, met verlies van zooveel [illegible] levens. Bovenal ook herdacht de spreker met [illegible] moed en de volharding, door de bezetting van [illegible] toon gespreid, gedurende een vol jaar, bloot- [illegible] aan een ongezond terrein en omgeven door den [illegible] Hartelijke tevredenheid betuigde de generaal [illegible] krijgers, die in beide expeditien zoo schitterend [illegible] van het Ned. Ind. leger hadden opgehouden, en [illegible] ook uitte hij woorden van dank aan de bur- [illegible] Ned. Indië, die vooral dezen keer hare sym- [illegible] voor het dappere leger zoo duidelijk had aan [illegible] gelegd en waarvan de soldaat in 't genot van [illegible] sigaren zoo menig verkwikkend oogenblik had [illegible] gehad. Ten slotte stelde de generaal in: [illegible] *der burgers van Batavia en van Nederlandsch-* [illegible]

[illegible] den nacht was men er in gezellige vreugde [illegible] bijeen.

[illegible] maken onze lezers opmerkzaam op het con- [illegible] blijkens advertentie a.s. Woensdag gegeven [illegible] den door den heer Graichen. De concertgever [illegible] in Holland een der beste leerlingen van onzen [illegible] fluitist Boom genoemd, en wij hopen, dat [illegible] nu hij voor 't eerst hier te stede zich in 't [illegible] laat hooren, met nog meer genoegen worde [illegible] dan het ons deed, toen wij eenige malen [illegible] naar zijn instrument luisterden. Als altoos [illegible] ook thans de artisten en dilettanten, die Batavia [illegible] beroemen te bezitten, onmiddelijk bereid den [illegible] gever belangeloos met hunne talenten te onder- [illegible] Zang van mad. Ponsin, pianospel van onzen Cal- [illegible] spel van Graichen, orkestmuziek van onze dilet- [illegible] hebben wij geen regt, als wij verklaren, dat we [illegible] met verlangen te gemoet zien, dat we ons ge- [illegible] loven? Behoeven we er nog iets bij te voegen, [illegible] concertzaal gevuld te zien door een muziekle- [illegible] publiek? — Dat de uitkomst ieders verwachtingen [illegible]

[illegible] Omtrent het volksfeest kunnen wij thans mede- [illegible] dat het gehouden zal worden op a.s. Zaturdag [illegible] dezer, te beginnen des namiddags te half vijf. [illegible] Waterloopl ein. Verschillende volksvermakelijk- [illegible] zullen er plaats hebben, als zakkenloopen, mast- [illegible] paardrijden enz., terwijl de troepen behoorlijk [illegible] worden onthaald.

[illegible] vestigen de aandacht onzer lezers op de ad- [illegible] van den adsistent-resident, betreffende de rij- [illegible] bij deze gelegenheid, voorkomende onder de of- [illegible] bekendmakingen.

[illegible] Den 28sten April is hier ter reede aangekomen het [illegible] landsche schip *Catharina Wilhelmina*, gezagvoerder [illegible] Popken, aan boord hebbende een detachement [illegible] troepen, sterk 149 onderofficieren en manschap- [illegible] onder bevel van kapitein van der Blom, die van [illegible] terugkeerde, medegeleiders de 1ste luitenant [illegible] Molière, eveneens van verlof terug, en de offi- [illegible] gezondheid 3de klasse van Woelderen.

[illegible] detachement, dat op reis een man verloor, heeft [illegible] gedurende den overtogt uitmuntend gedragen.

[illegible] Het is ons regt aangenaam te kunnen mededeelen, [illegible] men verneemt, de contributie aan het bur- [illegible] weduwen- en weezenfonds met 1 pCt. is *verminderd* [illegible] 8pCt. bedraagt.

[illegible] gedurende de maand April is in de Spaarbank

[illegible]	*f*	1642028
[illegible] genomen	»	2953052
[illegible] April beliepen de inlagen in het geheel van [illegible]	*f*	62338658
[illegible] dien datum teruggenomen	»	21590846
Zoodat ingelegd blijft	*f*	40747842.

[illegible] — In de bestuursvergadering der natuurkun- [illegible] vereeniging in Nederlandsch-Indie, gehouden den [illegible] April jl., zijn benoemd tot het gewoon lidmaat- [illegible] de heeren J. Groen, R. Stuffken en D. L. Berail.

[illegible] — In den avond van den 15den April is [illegible] geslagen in de schuur nabij de dessa Djetis, [illegible] Tinawoen, regentschap Bodjonegoro, toebehoo- [illegible] de erven van den tabaksfabrikant J. Roelofs [illegible] 12 kamers eene prooi der vlammen werden. [illegible] spoedig aangebragte hulp is de brand echter [illegible] gebluscht geworden.

[illegible] Ter vervolge op het medegedeelde in ons nom- [illegible] 21 April jl. zijn wij thans in de gelegenheid [illegible] te deelen, dat van de daarbij bedoelde 976 bouws [illegible] in het distrikt Rengel, afdeeling Toeban, [illegible] bouws, die voor het meerendeel op sawahgronden [illegible] beplant, zijn uitgestorven. Bij een nader van [illegible] Bodjonegoro ontvangen berigt wordt me- [illegible] dat door buitengewone bandjirs zoo wel [illegible] Solo-rivier als van andere bergstroomen van den 3den tot en met den 13den April in de distrikten Bouwerno, Pelem en Tamaijang eenige sawah's zijn overstroomd en dientengevolge uitgestorven.

Op den weg van Bodjonegoro naar Padangan zijn 4 bruggen min of meer beschadigd, terwijl ten westen van het distrikt Ngoempak een gedeelte van den weg, ter lengte van 12 voet, is weggespoeld, zijnde echter de daardoor veroorzaakte stremming der communicatie reeds zooveel doenlijk hersteld.

De stand van het water in de Solo-rivier was den 20sten April sedert den 15den April wederom rijzende, zoodat het te voorzien was, dat de sawah's in de distrikten Bouwerno en Palem, welke slechts voor eenige dagen het water geloosd hadden, wederom daardoor zouden te lijden hebben.

Bagelen. — Ten gevolge der in het begin van de maand April geheerscht hebbende buitengewone zware regens hebben in den nacht van den 13 op den 14den en van den 16den op den 17den April twee aardstortingen plaats gehad van den berg Gegermendjangan, gelegen op twee palen afstands van de hoofdplaats Poerworedjo, aan den grooten postweg naar Magelang. Geene ongelukken zijn daarvan het gevolg geweest en onmiddelijk de noodige maatregelen genomen, om de passage voor rijtuigen te herstellen, ten gevolge waarvan het het op den weg gestorte gedeelte van den berg nagenoeg geheel is opgeruimd.

— Van de Lampongsche Distrikten zijn tijdingen ontvangen, loopende tot den 1sten April ll.

In de kampong Negara Nabong, distrikt Sikampong, heeft het volgende vooral plaats gegrepen.

Een Lampongsch meisje, genaamd Djajang, bij een harer broeders inwonende, medegesleept door liefde voor zekeren Lamponger Radin Djimat, liep uit het huis haars broeders over naar de woning van haren minnaar.

Hare beide broeders Padang en Loeni, die deze liefde reeds ongaarne zagen, haar overloopen als eene onuitwischbare schande beschouwende, maakten met ontbloote krissen amok, ten gevolge waarvan zij beiden, hunne zuster, het hoofd van de kampong en nog twee andere personen het leven verloren, terwijl acht personen ligt werden verwond. De minnaar redde zich door de vlugt naar de hoofdplaats.

De padi zoo op ladangs als op sawah's begon te rijpen, en beloofde een rijken oogst.

Op eenige plaatsen heeft men met het padisnijden een aanvang gemaakt.

Van bevoegde zijde wordt betuigd, dat de sawah's in deze residentie en vooral in de afdeeling Telok Betong, met die van de zoozeer bekende rijstlanden Telok Poetjoeng, Mauk, Tegal Moenier en Pasilian (residentie Batavia) in gunstig aanzien kunnen wedijveren.

In aanmerking nemende, dat slechts sedert korten tijd het gebruik der ploegen en de Javasche wijze van bewerking der sawah's in deze residentie bekend is, bestaan er gegronde redenen om te verwachten, dat het voor de Lampongers, op die plaatsen, alwaar sawah's kunnen worden aangelegd, spoedig niet meer noodig zal zijn, zich van Java-rijst te voorzien.

De weergesteldheid was van tijd tot tijd guur en buiïg. Uit de verschillende afdeelingen dezer residentie kwamen ter hoofdplaats aan 9 praauwen en vertrokken van daar derwaarts 10 vaartuigen.

In den loop van dat kwartaal is ingevoerd: *f* 133,145.— zilver, 2385 pikols rijst en eene massa manufacturen van oosterschen en westerschen oorsprong, uitgevoerd: *f* 29,922 zilver, 2,857 pikols gom-elastiek, 2,486 pikols dammar, 248½ pikols peper, 19½ pikols koffij, 259 pikols kapas, 44,950 klappers en andere diverse artikelen.

In de maand Maart zijn in de afdeeling Telok Betong afgemaakt 1 tijger en 25 rhinocerossen, waarvoor werd uitbetaald aan premien eene som van *f* 310.—

Ternate. — Den 26sten Maart jl. arriveerde ter reede Ternate het Nederland Indische barkschip *Fathul Kariem*, gezagvoerder Sech Achmad bin Oemar Fagi, bevracht met 700 ton gouvernements steenkolen, met de ontscheping waarvan den 28sten Maart daaraanvolgende een begin werd gemaakt. Des voormiddags te 9 uren van den 3den April, toen er ongeveer eene hoeveelheid van 599,900 Amsterdamsche ponden kolen gelost was, bespeurde men, dat een gedeelte van de nog in het schip zijnde steenkolen was in brand geraakt.

Onmiddelijk werden alle pogingen aangewend, om den brand meester te worden, doch ondanks deze sloeg de vlam reeds in den achtermiddag te 5 uren boven het dek uit, en heeft de brand den ganschen nacht voortgeduurd, zoodat er des morgens van 4 April nog slechts een gedeelte van den romp van het vaartuig overig was.

De inventaris is echter gered geworden.

De equipage van Z. M. stoomschip *Etna* is gedurende den ganschen dag onvermoeid bezig geweest om te trachten het vaartuig te behouden, en bijzonder hebben daarin uitgemunt de kommandant en eerste officier van gezegden oorlogsbodem, de luitenants-ter-zee 1e klasse Vos en Servatius. (*Jav. Cour.*)

Soerabaija, 21 April. Gisteren middag ging een flankeur van het 14de bataillon bij den heer K. in de kampong Ketapang, om daar zijne diensten aan te bieden, voorgevende schoenmaker van zijn ambacht te zijn. Die heer geloofde den flankeur, liet hem de maat nemen voor een paar schoenen, en gaf hem een klein voorschot om leder in te koopen.

Toen de heer naar zijn bureau was gegaan, kwam de flankeur terug bij de vrouw des huizes en gelastte haar hem meerdere gelden ter hand te stellen. De vrouw eenigzins vrees koesterende voor een soldaat, gaf hem een afwijzend antwoord, daarop ging hij heen; na eene poos verwijderd te zijn, kwam hij stoutmoedig terug en stampte tegen de deur, zoodat de vrouw de vlugt nam en de buren toesnelden, om hem aftevragen wat zijne begeerte was; men besloot het gedwongene geld aan dien dwingeland af te staan.

Het is te hopen, dat zoo iemand strengelijk worde gestraft, tot voorbeeld van anderen, om in den vervolge te worden gevrijwaard voor zulke handelingen.

— Donderdag morgen is alhier ter reede aangekomen, de Ned. Ind. stoomboot *Oenarang*, kapt. S. van Hulsteijn. Op de hoogte der reede zijnde, was er eensklaps eene praauw voor den boeg, hetgeen te laat werd gezien, deze kwam vervolgens aan stuurboordszijde en werd door de schepraderen geheel verbrijzeld. Omtrent de opvarenden is nog met geen juistheid op te geven, hoeveel er verdronken zijn, alleen weet men dat er zich één gered heeft, die op een stuk van de praauw is drijvende gevonden.

— Donderdag middag heeft aan de Kaliemaas een droevig ongeluk plaats gehad. Het stoomschip *Menado* van den heer Cores de Vries, dat in het dok op het erf der heeren Curtis en Dormaer lag, was in gereedheid en was men bezig het er uit te halen, daartoe werden eenige trossen aan den westkant der rivier geplaatst, ten einde met het aldaar geplaatste spil het schip in beweging te brengen. De noodige maatregelen waren bereids genomen, zelfs door het plaatsen van eene praauw met menschen ter waarschuwing aan afvarenden, dat de vaart aldaar voor een oogenblik gestremd was, zoo kwam eene 10 koijangs praauw toch de rivier met een snelle vaart afzakken, met dat ongelukige gevolg, dat deze tegen de trossen aanvoer en wel met zulk eene kracht, dat de menschen aan het spil werden teruggeslagen en 2 inlanders op eene afzigtelijke wijze aan het hoofd werden verwond, zoo dat één nog dienzelfden avond aan de gevolgen overleed en de tweede nog steeds in zeer bedenkelijken toestand verkeert.

De politie, die juist op de plaats des onheils was, heeft gezorgd dat de ongelukkige slagtoffers dezer halstarrige opvarenden, spoedig en op eene behoorlijke wijze naar het stadsverband werden overgebragt en zijn de schuldigen behoorlijk in verzekerde bewaring gesteld.

Eene duchtige kastijding zal hen voor een volgende keer wel behoedzamer doen zijn.

Soerabaija, 24 April. Men berigt ons uit 's Gravenhage: »Met zekerheid kan ik u mede deelen, dat ge te Soerabaija zeer spoedig gas krijgt. De concessie is verleend aan de heeren *Enthoven* & *Co.* alhier en deze hebben zich verstaan met uwen ouden stadgenoot *A. van Delden*, die zoo ge weet hier is, en de zaak met allen spoed wenscht tot stand te brengen."

— Men berigt ons van Timor Koepang:

Op het onverwachtst werd op Larentuku, door den militairen kommandant, tevens civiel gezaghebber, den last gegeven om alle gebouwen om en nabij het fort te slechten.

Men was, namelijk, in het fort beducht voor een aanstaand oproer onder de bevolking.

Alle huizen werden door dit onverbiddelijk bevel dadelijk afgebroken, waaronder één was van een europeesch handelaar. Eene hoeveelheid arak die hij niet konde transporteren, werd door de bevolking buit gemaakt en lustig verbruikt. Zij werd daarop vrolijk en een getier ontstond.

In het fort dacht men den vijand reeds nabij. De kanonnen werden geladen en losgebrand en eene vreedzame bevolking, die niets kwaads vermoedde noch bedoelde, moest hare vrolijkheid boeten met een 30 tal dooden en omstreeks 100 gekwetsten!

Onze berigtgever deelt ons verder mede, dat van Timor Koepang eene kommissie is uitgezonden, om het voorgevallene te onderzoeken.

Wij nemen dit berigt uit een partikulier schrijven over, zonder voor de juistheid er van te willen instaan. Wij hopen echter later van dezelfde zijde den uitslag te vernemen van het onderzoek, dat van Timor Koepang uit werd ingesteld, en vertrouwen dat dan de zaak eene betere tint zal krijgen.

Soerabaija, 26 April. Heden ochtend werd door de policie gearresteerd een inlandsch deserteur van het 6de bataillon, die zich schuldig maakte aan straatrooverij. De geroofde gelden ten bedrage van tien gulden werden nog bij hem gevonden.

— Men berigt ons van Madura, dat er op de hoogte van het eiland Sapoedi een roovers-vloot is gezien, bestaande uit negen groote gewapende praauwen.

Wij vernemen, dat door het bestuur van Madura en Soerabaija bereids de strandbewoners voor een onverhoopte landing zijn gewaarschuwd, en dat er een stoomschip en kruisbooten ter opsporing en verdrijving van die praauwen zijn uitgezonden. (*Oostpost.*)

KORT VERSLAG *der verrigtingen van Z. M. zeemagt in Oost-Indie, gedurende de maanden November en December* 1859 *en Januarij, Februarij en Maart* 1860, *om als vervolg te dienen op het voorkomende in de Javasche Courant dd.* 23 *November* 1859 No. 94.

De voornaamste verrigtingen, sedert het vorige verslag door Z. M. zeemagt in deze gewesten verrigt, laten wij hier stationsgewijze vervolgen en beginnen daartoe met de Westkust van Sumatra.

Den 9den December a. p. werd Z. M. korvet *Prins Maurits der Nederlanden*, kapitein-luitenant-ter-zee C. P. de Brauw, ter reede van Padang vervangen door Z. M. schroef-stoomschip *Ardjoeno*, gekommandeerd door den kapitein-luitenant-ter-zee J. A. K. van Hasselt, laatstelijk behoord hebbende tot de zeemagt in de Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo. Op de terugreis naar Batavia van de korvet *Prins Maurits* zijn de Lampongsche distrikten bezocht; den 19den December ter reede van Batavia aankomende, werd onverwijld begonnen dien bodem voor de terugreis naar Nederland gereed te maken.

De *Ardjoeno*, in station te Padang gebleven, bezocht in de maand Februarij jl. Siboga, zonder dat deze togt iets belangrijks opleverde. In de maand Maart heeft deze stoomer wederom een togt naar Siboga gedaan en bij die gelegenheid P. Nais en Singkel bezocht, met het doel de vlag te vertoonen en berigten in te winnen omtrent den slavenhandel: evenmin als vroeger zijn meldingswaardige bijzonderheden op deze reis voorgevallen.

Z. M. schoenerbrik *Makassar*, luitenant-ter-zee 1ste klasse P. W. Stort, bezocht in het begin van December verschillende posten aan de N. W. kust tot Singkel, de Banjak eilanden en Poeloe Nais. Van het vervoer van pandelingen, tusschen Atjeh en Nais werden geene bewijzen aangetroffen, niettegenstaande men verzekerde, dat die handel nog steeds met kleine praauwen gedreven wordt. De *Makassar* keerde den 24sten Januarij, na dezen togt tevens voor hydrographische opnamen benuttigd te hebben, op het station te Padang terug en bleef steeds op die reede aanwezig.

Van het station ter Oostkust van Sumatra zijn geene andere bijzonderheden te vermelden, dan het verrigten van een kruistogt door het aldaar gestationeerde schroefstoomschip *Samarang*, luitenant-ter-zee 1ste klasse W. A. O. van Bennekom, van Muntok over Riouw naar de Karimon eilanden, ter opsporing van zeeroovers. Deze reis, welke den 8sten December van Riouw aanving, heeft niets bijzonders opgeleverd. Den 12den was de *Samarang* weder ter reede van Riouw teruggekeerd. Eene belangrijke beschadiging aan machinedeelen eischte een spoedigen terugkeer van dezen stoomer naar Java, die dan ook spoedig volgde. Den 27sten Januarij kwam die bodem ter reede van Batavia.

In het station der wateren van Riouw en Lingga heeft Z. M.

brik de *Haai*, van Siak teruggekeerd zijnde, van den 24sten Januarij van Riouw een kruistogt naar Bangkalis, Lingga en de vaarwaters in dien archipel gemaakt. Deze togten dienden om de vlag te vertoonen en op enkele plaatsen een onderzoek naar zeeroof te doen.

Z. M. stoomschip *Vice Admiraal Koopman*, kapitein luitenant-ter-zee C. V. Zwaanshals, den 11den Februarij uit Nederland ter reede van *Batavia* aangekomen, vertrok den 24sten daaraanvolgende naar Riouw, bestemd voor eene zending naar het rijk van Siak. Den 11den Februarij verliet die stoomer tot dat einde Riouw, aan boord hebbende den adsistent-resident van Siak benevens een detachement militairen en bereikte in den achtermiddag van den 12den, met de beide voor dit station bestemde kruisbooten op sleep, zijne bestemming. Deze zending voorloopig geëindigd zijnde, verliet de *Koopman* den 24sten de reede van Siak, bleef drie dagen voor den post te Bangkalis vertoeven en kwam den 5den Maart ter reede van Riouw.

De op het station in de wateren van Celebes aanwezige oorlogsbodems, breeder opgegeven in het vorige verslag, hebben onder bevel van den kapitein-luitenant-ter-zee J. J. Westeronen van Meteren, kommandant van Z. M. schroef korvet *Medusa*, deelgenomen aan de tweede Bonische expeditie. Nadat door Z. M. schoenerbrik *Lansier*, luitenant-ter-zee 1ste klasse J. J. B. de Jonge Oudraat, de reede van Sindjaij opgenomen en aldaar eene geschikte landingsplaats was gevonden, vertrokken de op Makassar aanwezige oorlogsstoomers den 16den November a. p. naar Boelekomba; op weg derwaarts stelden zich de stoomschepen *Phoenix*, van Bandjermassing, en de *Gedeh* van Samarang komende, en twee transportschepen met paarden slepende, onmiddelijk onder de bevelen van den kommandant der zeemagt bij de expeditie.

Den 28den waren de gezamentlijke oorlogs- en transportschepen ter reede van Boelekomba verzameld en reeds den volgenden dag, terwijl de troepen van de landzijde oprukten, stelde de vloot zich in beweging naar Sindjaij, de transportschepen slepende en de noodige debarkements-vaartuigen medevoerende. De sleeptogten heen en terug met ijver voortzettende, was reeds op den 21sten de gezamentlijke magt ter reede Sindjaij overbragt.

Bij eene verkenning door den Luitenant-Generaal, chef der expeditie met den kommandant der maritime middelen in eene sloep, welke de witte vlag voerde, werd dat vaartuig door eene aan de Tangka-rivier benoorden Sindjaij gelegene benting beschoten. Tot tuchtiging van dezen overmoed werden de stoomschepen *Bali*, *Soembing*, *Gedeh*, *Phoenix* en *Kinsbergen*, benevens eenige gewapende ligte vaartuigen, den volgenden dag, onder bevel van den kapitein-luitenant-ter-zee A. J. Kroef, derwaarts gezonden en deze zending met goed gevolg ten uitvoer gebragt. Den 24sten had de landing der ingescheepte troepen, artillerie, genie en ambulance plaats, waarvan de algemeene leiding aan den even genoemden kapitein luitenant was opgedragen, terwijl de luitenant-ter-zee 1ste klasse J. J. B. de Jonge Oudraat, belast was met het bevel over de gewapende sloepen en de kruisbooten, tot dekking dier beweging. Eene marine landings-divisie van 200 man, onder bevel van den luitenant-ter-zee 1ste klasse A. N. L. Knoops, was bij de troepen gevoegd, die de landings-kolonne zouden uitmaken. Het vuur der vijandelijke bentings werd spoedig door dat der gewapende sloepen tot zwijgen gebragt en de landing had zonder verdere moeijelijkheden plaats.

De *Soembing*, *Bali* en *Kinsbergen*, benevens eenige gewapende sloepen en kruisbooten, posteerden zich inmiddels voor de Tangka-rivier, om, bij het voortrukken der troepen aan den wal, van de zeezijde den aanval op dat punt te beginnen en de monding der rivier te forceren.

Den volgenden morgen, zijnde den 25sten, scheepte de marine landings-divisie zich weder in, en werden door de stoomschepen *Bali* en *Soembing* de vijandelijke versterkingen aan de Tangka-rivier vernield en het vijandelijke geschut buit gemaakt. Die rivier werd alstoen door de sloepen tot zekere hoogte opgevaren en onderzocht.

Door de onderwerping van Sindjaij werden het 4de en 11de bataillon den 25sten en 27sten November weder ingescheept en begonnen de stoomschepen den volgenden dag de transportvloot naar de reede van Badjoa over te brengen. Hiertoe werden vier dagen besteed en was den 3den December de gezamentlijke magt voor Badjoa geankerd, terwijl eene schoenerbrik en kruisboot ter beschikking te Sindjaij achterbleven. Twee dagen later waren de troepen, kavallerie, artillerie, koelies, amunitie en vivres ontscheept.

Den 6den, terwijl de roemrijke vermeestering der versterkingen bij Boni door de landmagt plaats had, ging de zeemagt voort met het lossen der transportschepen en het aan wal brengen van den voorraad levensmiddelen en behoeften.

Tot verkenning der rivier Tjinrana werd den 14den December door eene magt van kruisbooten en gewapende sloepen met een detachement mariniers en matrozen en voorzien van acht dagen togt-vivres, onder bevel van den kapitein-luitenant-ter-zee A. J. Kroef, een togt naar Pompanoea ondernomen, tevens met het doel om levensmiddelen voor de troepen derwaarts te brengen, die in twintig praauwen werden medegevoerd. Bij het binnenloopen der Tjapia-monding werden twee versterkingen aan den regteroever verlaten gevonden: tot aan de kampong Loani die rivier opgevaren zijnde, kwam men eindelijk de Tjinana binnen. Aan den luitenant-ter-zee 1ste klasse W. K. van Gennep, kommandant van Z. M. stoomschip *Admiraal van Kinsbergen*, gelukte het na een naauwkeurige opneming van de monding der rivier een doorlogt te vinden en tot Pompanoea op te stoomen. De terugkeer werd zeer bemoeijelijkt door het snel afstroomende water. Nadat de voor Pompanoea bestemde levensmiddelen waren afgegeven, en de ingescheepte manschappen aan wal eenige rust hadden genoten, keerde de gezamentlijke magt naar Badjoa terug, alwaar men den 28sten het anker liet vallen.

Inmiddels had Z. M. stoomschip *Madura*, tot het ondergaan van eenige herstellingen, den 4den December Badjoa verlaten en was over Makasser den 14den daaraanvolgende te Soerabaija aangekomen.

De *Bali* had dien stoomer bij de expeditie vervangen en was den 2den Januarij van Badjoa vertrokken, om opnemingen in de Bonische golf te doen en Loewoe te bezoeken, waarvoor aan dien bodem eene kruisboot werd ten dienste gesteld.

De *Kinsbergen* vertrok twee dagen na aankomst op de reede van Badjoa, met eene zending naar Loewoe, en na afloop daarvan van eerstgenoemde plaats den 13den Januarij over Makassar naar Bandjermassing, waarmede dit schip met dien datum ophield een deel uit te maken der zeemagt bij de tweede Bonische expeditie.

De bewegingen der overige stoomschepen hebben onophoudelijk gestrekt tot het slepen van Badjoa, tot buiten de golf van Boni en naar de reede van Makassar, van transportschepen met victualiebehoeften en troepen, zoomede tot overbrenging van zieken naar de hospitalen te Makassar.

Ten einde de zending van den adsistent-resident Bakkers naar Lagoesi door eene militaire demonstratie te ondersteunen, werden drie gewapende barkassen, twee kruisbooten en vier lading-praauwen, bemand met 100 gewapende matrozen en mariniers, onder bevel van den luitenant-ter-zee der 2de klasse Voswinkel Corselen, van Badjoa naar de Tjinrana gesleept en gelast die rivier voor zoo ver noodig op te varen.

Hoewel geene dadelijke medewerking bij deze zending is vereischt geworden, heeft echter het magtsvertoon een gunstigen invloed uitgeoefend. Zonder bijzondere voorvallen keerde de gezamentlijke magt den 22sten Januarij weder naar boord van de schepen terug.

Zr. Ms. schoenerbrik *Rembang*, tot bezetting van het station te Makasser achtergebleven, deed den 10den December een togt naar Balanipa en bragt van daar op den 29sten eenige zendelingen op Makasser terug, die inlichtingen wenschten te geven omtrent gepleegden strandroof. Den 16den Maart verliet deze bodem Makasser ter bekruising van de Koetei-rivier.

De *Bali* met de hierboven bedoelde zending en opname den 19den Januarij gereed gekomen, werd den 26sten daaraanvolgende wederom in kommissie naar Loewoe gezonden, van waar die stoomer den 1sten Februarij ter reede van Badjoa terug kwam. Den 10den werd de *Bali* van de dienst bij de expeditie ontslagen en naar Soerabaija gedirigeerd.

Het voornemen bestaande om de transportschepen met paarden zoodra mogelijk naar Java terug te slepen, werden in het begin van Februarij daartoe reeds pogingen aangewend door Z. M. stoomschip *Gedeh*, die evenwel mislukten. Later bragt die stoomer twee kompagnien troepen van Makasser naar Soerabaija over en keerde den 9den Februarij in de wateren van Celebes terug.

Den 15den Maart vertrok de *Gedeh* wederom met transportschepen op sleep van Badjoa naar Makasser en beproefde op nieuw den overtogt naar Java, doch was voor de tweede maal verpligt terug te keeren. Eindelijk gelukte het den stoomschepen *Merapi* en *Gedeh* in de laatste helft der maand Maart, om ieder een der transportschepen met paarden van Makasser naar Samarang en Batavia over te brengen en volgde de Phoenix spoedig met het derde dier transportschepen.

Z. M. stoomschip *Soembing* werd den 20sten Februarij op nieuw in kommissie naar Loewoe gezonden, van waar die bodem met twee gezanten, voorzien van het rijkszegel, te Badjoa terug kwam. Den 29sten daaraanvolgende liep eene door dien bodem naar de monding van Watoe gedane kommissie om den Koning van Sidenring te halen, vruchteloos af.

Den 11den Maart vertrok zijne Excellentie de Luitenant-Generaal, de kommandant van land- en zeemagt der tweede Bonische expeditie met gevolg aan boord van dezen bodem van Bonthain naar Batavia, waar men den 16den daaraanvolgende het anker liet vallen. De *Soembing* is daarop naar Soerabaija vertrokken, om in het drooge dok eene kleine voorziening te ondergaan.

Op den Maart had de Koning van Boni een afscheidsbezoek aan boord van Z. M. schroefkorvet *Medusa* aan de gouvernements kommissarissen ter reede van Badjoa gebragt en nadat verschillende transportschepen uit de baai van Boni ter reede van Bonthain en Boeloe Komba geankerd waren, om van daar per eerste gunstige gelegenheid naar Java te verzeilen, gaf de kommandant van genoemde korvet, de kapitein luitenant-ter-zee J. J. Westeronen van Meteren, het kommandement der zeemagt in de wateren van Celebes aan den kapitein-luitenant-ter-zee A. F. Siedenburg, oudstaanwezend officier van de Marine en bevelhebber van de *Gedeh* over en vertrok daarop van Makassar naar Soerabaija, waar genoemde korvet den 16den Maart aankwam.

Door de zeemagt in de Zuid- en Oosterafdeeling van Borneo, waarvan de leiding aan den luitenant-ter-zee der 1ste klasse R. L. de Haes, kommandant van Z. M. schroef-stoomschip *Montrado* is opgedragen, zijn onderscheidene diensten bewezen.

Nadat Z. M. stoomschip *Ardjoeno* in het laatst van November jl., naar Java vertrokken was, bleven de stoomschepen *Montrado*, *Celebes*, *Suriname en Onrust* met den gouvernements stoomer *Boni* en *kapitein van Os*, benevens eenige kruisbooten verdeeld op de stations te Poeloe-Petak, Tabanio, Martapoera, Marabahan rivier en Bandjermassing, elkander onderling aflossende en de gemeenschap op de rivieren onderhoudende.

De *Celebes* deed in het begin van December eene militaire verkenning op de Kapoeas-rivier en heeft bij die gelegenheid de verschillende soengi's met gewapende sloepen opgevaren, zonder evenwel vijandelijke versterkingen aan te treffen; daarna bragt die stoomer de *kapitein van Os* op station in de monding der Kwala Pamingir.

De stoomer *Boni*, waarop zich de luitenant-ter-zee 2de klasse C. A. Jeekel, met een twintigtal matrozen en even zoo veel soldaten had ingescheept, bragt den 10den December a. p. den majoor chef der expeditionnaire magt, met een gedeelte der troepen van Bandjermassing naar Tabanio en deed vervolgens den 21sten eene militaire verkenning in de Soroangong-rivier, waarbij eenige versterkte woningen worden vermeesterd.

Z. M. stoomschip *Onrust*, luitenant-ter-zee 1ste klasse J. H. van de Velde, verliet den 3den November a. p. Poeloe-Petak en bezocht de Kapoeas. Bij die gelegenheid werd eene benting aan de monding der soengi vernield, terwijl op den 15den daaraanvolgende eene tweede benting met eenig geschut en wapens werd veroverd en de aanvoerder van de in die streek vereenigde muitelingen Pambekel Soli gewond. De goede uitslag dezer expeditie bleek uit het terug keeren van een aantal, volgens hun zeggen door genoemd hoofd tot opstand aangezette kampongsbewoners in hunne woningen.

Den 12den stoomde de *Onrust* de Barito op, aan boord hebbende een detachement infanterie, bestaande uit 1 officier en 25 manschappen; zonder bijzondere ontmoetingen liep deze togt af. Van den 2den tot den 8sten December daaraanvolgende ondernam de *Onrust* een verkenningstogt op de Negara in de rigting van Amonthaij. Eene versperring, welke men op de hoogte der kampong Alabio aantrof, werd ongehinderd men voorbij gestoomd. Niettegenstaande dat op de beide togten alle maatregelen genomen waren, om op vijandelijkheden voorbereid te zijn, was intusschen de houding der inlandsche bevolking van zoodanigen vredelievenden aard, dat die voorzorg als overbodig te achten was. Het steeds naauwer wordende vaarwater verhinderde het hooger opstoomen der rivier tot aan Amonthaij en, keerde de *Onrust* naar Poeloe Petak terug, van waar den 14den December alweder eene zending werd aangevangen naar de boven Doeson, ten einde aldaar door eene tusschenkomst van den 1sten luitenant der infanterie Bangert, vroeger gezaghebber van Bekompaij, in aanraking te komen met de bevolking. Van deze zending, die zoo hoogst ongelukkig afliep, zijn geene officiele rapporten ingekomen: het blijkt evenwel uit de ontvangene berigten, dat de *Onrust* zich sedert 21 December te Loetoeng Toeoor heeft opgehouden en de inlandsche hoofden opgeroepen zijn om aan boord te komen, ten einde onderhandelingen te openen; dat alle aanleiding bestond om te vertrouwen, dat de gezindheid van de inlanders van vredelievenden aard was en alzoo een goed gevolg aan den opgedragen last konde worden gegeven; dat op den 27sten December het hoofd Soerapati, met een honderdtal kleine praauwen, bemand en gewapend, voor Loetoeng Toeoor is gekomen om aan de oproeping gevolg te geven, doch dat bij die gelegenheid op eene zeer verraderlijke wijze, terwijl een aantal volgelingen met genoemd hoofd aan boord aanwezig waren, de kommandant en officieren zijn vermoord geworden, dat daarop de gezamentlijke Dajaks uit de praauwen ten getale van 500 het schip hebben geënterd, en de overige bemanning hetzelfde lot doen ondergaan, waarna de *Onrust* is gezonken.

Z. M. stoomschip *Admiraal van Kinsbergen*, luitenant-ter-zee 1ste klasse W. K. van Gennep, den 1sten Februarij van de golf van Boni, ter versterking van de zeemagt te Bandjermassing aangekomen, werd eene maand later gevolgd door het van Soerabaija komende schroef-stoomschip *Bali*, luitenant-ter-zee 1ste klasse jhr. J. H. van Capellen, ter aflossing van de *Montrado*.

Intusschen was den 16 Januarij de *Merapi* met eene gewapende barkas en de kleine stoomer *Bennet* van Batavia naar Bandjermassing vertrokken, en na overgave dier bodems aan den stations kommandant met de *kapitein van Os* op sleep, van daar weder naar Soerabaija gestoomd.

Het stoomschip *Suriname* vertrok ter zelfder tijd met eene gewapende groote sloep van Soerabaija tot versterking der zeemagt te Bandjermassing.
(*Slot volgt.*)

STAATKUNDIG OVERZIGT.

Rotterdam 9 Maart. Keurt keizer Napoleon het antwoord van graaf Cavour, nopens de gedragslijn welke Sardinie in Italie wil volgen, al dan niet goed? De gevoelens hierover loopen uiteen. Terwijl sommigen zeggen, dat hij daarmede tevreden is, gaan anderen zelfs zoover van te verzekeren, dat de keizer vertoornd is op zijn bondgenoot, zoodat deze volstrekt niet meer op hem kan rekenen. Men ziet dus, hoe moeijelijk het is op bovengenoemde vraag een voldoend antwoord te geven. Trouwens om dat te doen, zou men in staat moeten zijn de inconsequente of liever de kronkelende staatkunde te ontwarren van den man, die aan het hoofd der Fransche natie staat. Het is zeker dat graaf Cavour in zijn antwoord Frankrijks raad van de hand wijst ten opzigte van Toskane, en ten opzigte van de Romagna dien slechts *schijnbaar* opvolgt, want het stedehouderschap, zoo als hij dit daar begrijpt, is weinig minder dan de volledige wensch van Sardinie.

Maar hoe kan Sardinie's eerste staatsman, wien het waarlijk niet aan zelfstandigheid ontbreekt, zich een bevredigend antwoord leenen op de dépêc den heer de Thouvenel, daar toch laatstgeno eene dépêche aan den Franschen gezant te Lon dezelfde dagteekening (24 Febr.) het beginsel, d Cavour omhelsd, zoozeer verdedigt? In dat st zegt de heer de Thouvenel: »De keizerlijke is overtuigd, dat zij niet van de zedelijke vera delijkheid die op haar rust (tot uitvoering van taat van Zurich), ontslagen kan worden, dan het beginsel van het algemeene stemregt, dat h legitimiteit uitmaakt, ook grondslag wordt nieuwen staat van zaken in Italie." Dit nu wat graaf Cavour wil. Hij vat als het ware den F minister bij het woord.

Het is dus niet te verwonderen, dat velen bl looven, dat de keizer slechts eene komedie spe ke dienen moet, om zijne verantwoordelijkhe over Oostenrijk te dekken. Maar komedie of is voorzeker een dwaze stap, aan den bondge raad te geven, die met eigen beginselen, met gitimiteit in strijd is. Wat zou b. v. keizer N zeggen, indien men hem den raad gaf, het al stemregt in Frankrijk, dat hem zoo gunstig ge *niet* te huldigen en plaats te doen maken voor ee

Tot al zulke dwaasheden en ongerijmdheden daaruit voortvloeijende inconsequentien, verva noodwendig, indien men niet rond uitkomt politiek, welke men aankleeft. Het is de stra men zich zelven oplegt, want aan onbekwaamh hier niet gedacht worden.

Het middel om hieraan een einde te maken, eenvoudig. Door wat minder autokratie en wa constitutionalisme in Frankrijk, zouden vele, verdwijnen, die thans over de politiek der F regering verspreid zijn.

Van de Engelsche dagbladen brengt de *Morn* hulde aan de loyauteit, waarmede de graaf de de gevolgen der inlijving van Toskane op zich Het blad is van oordeel, dat de Sardinische sta de wijsste partij gekozen heeft. Het drukt uit, dat dit bewijs van moed vooral daar beho gewaardeerd worden, waar men er al het gew moet gevoelen, en dat de keizer der Franschen n zal toegeven aan overwegingen, die hebben bijg om zijne staatkunde in de Italiaansche aangele verdacht te maken. De *Times* van zijne zijde als mogelijk aan, dat het besluit van Sardinie land de vriendschap van Frankrijk, de toorn va tenrijk en Napels, ja welligt de vijandschap va heele Roomsch Katholieke wereld kan kosten; ook dit blad is van oordeel, dat een minister a de Cavour volkomen weet, wat hij doet en zij de redenen heeft om te gelooven, dat het gevaa mede hij bedreigd wordt, zich niet verwezenlij Intusschen raadt de *Times* Piemont voorzigtig te en de behaalde voordeelen niet aan de kansen nieuwen strijd bloot te stellen, waarin het in rijk een geduchten vijand zou vinden, zoo h alleen bestrijden moest.

De *Opinione* deelt, blijkens eene dépêche, de ze der Sardinische regering mede ten aanzien kwestie omtrent Savoye en Nizza. Nadat graaf in dit diplomatiek stuk heeft doen uitkomen, dat Victor Emanuel zeer ongaarne scheiden zou gewest, waaraan zooveel roemrijke herinnering het Huis van Savoye verbonden zijn, een gew de wieg geweest is van het thans regerende ko geslacht, is de conclusie dat de Sardinische reger de bevolking uitspraak zal laten doen en die uitsp eerbiedigen. Dat graaf Cavour dit beginsel in brengt met het beginsel, dat Sardinie ook in Ce Italie verdedigt, behoeft naauwelijks gezegd te

Uit Berlijn wordt aan de *Indépendance Belge* dat Rusland en Pruissen waarschijnlijk tegen d ving van Savoye en Nizza bij Frankrijk zullen teren. De Pruissische regering reeds moet vroeger plan gevolg hebben willen geven, maar daarvan gehouden zijn geworden door het Engelsche kabine welk Pruissen onder het oog heeft gebragt, dat ontijdig zou wezen, vermits keizer Napoleon toe erkend noch ontkend had, dat hij die inlijving Dit argument is natuurlijk thans vervallen.

De *Times* is van oordeel, dat de Engelsche re alles gedaan heeft, wat het in deze zaak kon doen. om is dat dat blad ook tegen de motie van de Kinglake, omdat die tot niets kan leiden. De kei Franschen toch zal zich van zijn voornemen ni afbrengen, en een Europeschen oorlog kan me het niets beduidende Savoye niet wagen. Frankrij door toevoeging van een gewest, dat slechts ru half millioen zielen telt, ook niet sterker worde dat opzigt behoeft men zich dus niet ongerust ken. Mogt de keizer later zijne blikken op de provincien vestigen, dan zal Duitschland weten het te doen staat. De *Times* betreurt het echt Engeland de speelbal is geweest van eene illusie het geloofd heeft aan de belangeloosheid, waarm keizer verklaard heeft den oorlog te zullen voeren. dat is nu eenmaal zoo. Een nieuwe oorlog daardoor niet gewettigd.

De heer Kinglake heeft op verzoek van lord Russell, zijne tegen aanstaanden Maandag in het huis aangekondigde motie verdaagd. Men weet die motie voorgesteld zal worden een adres koningin te rigten, dat de strekking heeft H. te noodigen, in overleg met de overige mogend de inlijving van Savoye en Nizza bij Frankrij mogelijk te voorkomen. Het schijnt dat de re alles behalve gerust gesteld is nopens den uitslag motie, want het verzoek der regering om haar stellen, is gepaard gegaan met de belofte, kabinet de latere korrespondentie over die kw insgelijks aan het Huis zal overleggen. Die later respondentie nu is welligt wegens den daarin slagen toon geschikt om het parlement te bevr en wie weet of het Kabinet niet juist zulk een (die toch niet dreigend behoeft te zijn) heeft slagen, omdat het den storm voor zich zag op Het dient intusschen gezegd te worden, dat de E

regering aan het Fransche gouvernement reeds er onbewimpeld hare afkeuring over die inlijving kennen gegeven. Meer meende zij echter niet gen doen.

men zegt zal het officieele orgaan van Rome een memorandum openbaar maken, waarin de staatkunde der pauselijke regering ontwikkeld Dit memorandum zou tevens aan alle mogendhe- Europa worden toegezonden. Men zal zich het be- nneren, dat eenige dagen geleden de Nederland- nsul te Flensburg tot gevangenisstraf van drie op water en brood veroordeeld is, omdat hij het adres van de Sleeswijksche stenden aan den ndschen gezant te Kopenhagen gezonden heeft. erigt, hoe ongelooflijk schier, wordt van meer e zijde herhaald, met de bijvoeging dat de Ne- che gezant tegen deze behandeling geprotesteerd dat de overige leden van het corps diploma- ch met dat protest vereenigd hebben.

BELGIE.

1 Maart. Men schrijft uit Brugge: Op het bal, door den gouverneur der provincie gegeven, men onder de jonge vrouwen, die het meeste tot de opluistering van het feest, de jonge van Nieuwpoort. In het begin van den avond e Mw. *** in de zalen des gouverneurs een ge- van hare kennis, Dr. V . . . , van Oostende, t eenige minuten met haar redekavelde, toen wart vlekje op de wang der dame bespeurde. tigde haar hiervan, maar zij antwoordde on- dat het een puistje was. Dr. V . . . naauwer hebbende, zeide aan Mw. ***, dat dit puistje ernstige behandeling vereischte, en dat hij haar e onmiddelijk het bal te verlaten, om de warmste zij kon verdragen, op hare kaak te legen.

d over dit onverwachte voorstel spotte Mevr. *** zij de overdrevene vrees van den doctor noemde, voort zich aan de vermaken van het feest over . Doch doctor V . . . . verloor haar niet uit na verloop van eenigen tijd bemerkte hij, dat g opzwol en het kwaad alle oogenblikken te verergeren. Hij keerde naar de jonge dame hernieuwde zijne dringende aanmaningen, om het bal te verwijderen en zich door hem te laten n.

et kunnende overhalen, wendde hij zich tot genoot en zeide hem, dat, volgens zijne meening, eene chirurgicale behandeling moest ondergaan, zwarte puistje uit de kaak moest gesneden wor- midden van het gerucht en de beweging van die een zoo pijnlijk contrast vormden met kommeringen, vereenigden zij hunne pogingen, ame rede te doen verstaan. Al wat zij konden was, dat zij het bal zou verlaten, pap op- dat, 's anderendaags, langs Oostende naar Nieuw- ugkeerende, zij de pappen bij doctor V . . , zou nieuwen. 's Anderendaags kwam Mevr. *** we- te Oostende aan, maar de geneesheer sprak haar r van de operatie; zij zou nutteloos geweest kwaad had te veel vooruitgang gehad.

e jonge vrouw, eenige uren vroeger nog zoo nd van schoonheid en gezondheid, keerde ten ha- g om er te gaan sterven, een troosteloozen oot met drie kleine kinderen achterlatende. Het ijk kwaad, dat haar zoo bliksemsnel grafwaarts was eene pestzweer van de gevaarlijkste soort, het doorzigt des geneesheers V., met den eersten g al het gevaarlijke had bevroed.

ENGELAND.

sten Maart heeft lord John Russell de nieuwe ll ingediend. Hij verklaarde daarbij in de eer- ts, dat het geen oogenblik in zijne bedoeling legen, om eene wijziging in de constitutie voor . Het eenige wat hij begeert is eene verbete- stand te brengen in het kiesstelsel, daar hij het een groot onregt heeft gevonden, dat zoo vele door het hooge cijfer van den census van de ver- waren uitgesloten. Spreker ontwikkelde de in de bijzonderheden, waaruit blijkt, dat hij dat de census in de graafschappen op £ 10 en lekken op £ 6 zal bepaald worden, waardoor kiezers van 440,770 tot op 634,969 zou stij- vlekken die minder dan 70,000 inwoners tel- den dan in plaats van twee slechts één volks- woordiger mogen afvaardigen, terwijl als tegen- groote kiesdistricten het regt zal worden toe- om, een afgevaardigde meer dan tot dusverre en. De universiteit van Londen zal eveneens aardigde mogen benoemen.

eede lezing der bill werd op 17 Maart be-

er Cardwell vroeg daarna magtiging tot indie- eene gelijksoortige bill voor Ierland. Daarbij census eveneens tot op £ 10 en £ 6 verlaagd, bepaling dat de Iersche universiteit wegens het ntal studenten nog niet in het parlement zal vertegenwoordigd, terwijl daarentegen de Ier- s, die tot dusver in Ierland niet verkiesbaar doch wel in Engeland en Schotland mogten ver- orden, thans daartoe bevoegd zullen worden

en Mac Evoy, Monsell, Dickson, Maguire en ere Iersche leden bestreden dit laatste denkbeeld, iets geilrochtelijks en als revolutionair brand-

verleende desniettemin magtiging tot de in- bill.

werd eveneens magtiging verleend tot de in- reform-bill voor Schotland (houdende me- verlaging van den census tot op £ 10 en

zitting heeft lord John Russell, in ant- op eene interpellatie van den heer Steward ver- de Engelsche gezant te Weenen ten stellig- bestaan van een tractaat tusschen Oostenrijk ontkent.

heeft het Huis zich bezig gehouden met ssien over de de voorgestelde veranderingen van het tarief; verschillende artikelen hiervan zijn bereids aangenomen.

— Hetgeen in de Fransche troonrede met betrekking tot de inlijving van Savoye gezegd wordt, wordt door al de Engelsche bladen, van welke kleur ook, met uitzondering alleen van de *Morning Chronicle*, ongunstig beoordeeld. Al de bladen kanten zich bij voortduring ten sterkste tegen die inlijving aan. Vooral de *Morning Post* laat zich in krachtige bewoordingen over die aangelegenheid uit. Zij noemt de bewering van keizer Napoleon, dat hij tegenover het zoo magtig te maken Piemont een waarborg van de grenzen behoeft, eene ongerijmdheid, te meer daar het nog volstrekt geen uitgemaakte zaak is, of Piemont meer grondgebied dan Lombardije zal verwerven. In ieder geval zou Sardinie-zelf de aanhechting van de vruchtbare vlakten, die tusschen de Ticino en de Mncio gelegen zijn, veel te duur gekocht hebben, wanneer het die zou moeten betalen met zijne vestingen aan het Alpengebergte, die sedert zoo geruimen tijd juist de kracht van Piemont hebben uitgemaakt.

— Den 25 Februarij is tusschen de Engelsche regering en die van Frankrijk een additioneel artikel op het handelstraktaat gesloten, vermits het gebleken was, dat door de in het traktaat bepaalde opcenten van 2 d. per gallon Fransche brandewijn en geestrijke dranken bij den invoer in Engeland, deze buitenlandsche artikelen bevoordeeld zouden worden boven de inlandsche dranken, wanneer de lasten daarop blijven zoo als zij zijn. Dientengevolge is in het additioneel artikel bepaald, dat de Fransche dranken belast zullen worden met 5 d. opcenten per gallon. De lasten die op beide drukken zijn dan volkomen gelijk.

DUITSCHLAND.

Eene buitengewone gebeurtenis in de geschiedenis der Duitsche Israelieten heeft dezer dagen te Hamburg plaats gehad. In de vrije stad, waar voor tien jaren een Israeliet zelfs niet tot de betrekking van nachtwacht kon worden benoemd, is onlangs Dr. Gabriel Riesser, vice-president van het Duitsche parlement te Frankfort in 1848, gekozen tot hoofd-magistraat, zijnde op eene na de hoogste waardigheid in deze republiek.

AUSTRALIë

Men leest in den *Sunday Times* omtrent den tegenwoordigen toestand van Melbourne, het volgende:

Slechts sedert eenige weinige jaren wijdt men zijne aandacht aan Australie, en wel niet meer uitsluitend ten opzigte van den uitvoer. Wegens de ontdekking der rijke goudmijnen aldaar, heeft dat uitgestrekte eiland aanspraak gemaakt op eene belangstelling van geheel anderen aard dan die, welke men gewoonlijk aan den dag legt voor de strafkolonien; maar zij die van meening mogten zijn dat, wanneer eenmaal de goudlagen uitgeput waren, de ontwikkeling der beschaving, welke sedert minder dan tien jaren op dat gedeelte der wereld haar stempel heeft gedrukt, plotseling en als het ware door eene noodlottige hand zou gestuit worden, maken zich schuldig aan eene grove dwaling. Laat ons niet uit het oog verliezen, dat Botany-Bay en Sydney tegenwoordig niet meer dan een ondergeschikten rang bekleeden in de kolonie, terwijl men Melbourne een der bloeijendste steden noemen kan van de gansche wereld. Maar wat is Melbourne eigentlijk? Eene stad die tien jaren geleden niet bekend was, die op de landkaarten niet gevonden werd, en die in aardrijkskundige werken niet werd vermeld.

Thans evenwel en volgens de officiele bescheiden, die in het laast van 1858 het licht zagen, telt Melbourne 249,568 inwoners van alle rassen, van alle natien, en zelfs kan men naar waarheid getuigen, dat men aldaar eene grootere verscheidenheid aantreft van gelaatstinten en van nationaliteiten, dan in de steden van Calcutta en Madras. De Europesche bevolking is nogtans in verhouding aanzienlijker in de groote steden van Indie. Doch de Chinezen en de geelkleurige Maleische rassen, alsmede de zwarthuidige rassen van Indie en Africa, hebben ook en wel in ruime mate toegebragt aan dit groote cijfer der bevolking.

Melbourne staat met de overige wereldstreken in verbinding door een haven, die gehouden wordt voor een der uitgestrektste en voor een der veiligste havens der wereld. Gedurende het jaar 1858 zijn er in die haven uitgeklaard meer dan 4,000 schepen van allerlei soorten, die, onder de vlaggen van allerhande natien, de meest verschillende soorten van waren en goederen in- of uitvoerden.

Behalve het goud dat aldaar uit al de Australische goudlagen wordt toegevoerd, bestaat de voornaamste uitvoer van Melbourne uit wollen, die van eene uitmuntende kwaliteit zijn, uit huiden en uit kostbare houtsoorten, zoowel timmerhout als fijn werkhout. Als invoerartikelen ontvangt deze stad uit Europa allerlei voortbrengselen uit onze fabrieken, als kleederen, lakens, zijden en katoenen stoffen, meubelen, ijzeren en stalen werktuigen, artikelen van zijde, welke met die van China kunnen wedijveren, enz. De Vereenigde Staten van Noord-America voeren granen in: Indie en de Maleische Archipel, rijst, koffij en specerijen, terwijl de invoer uit Frankrijk hoofdzakelijk bestaat uit wijnen, gedisteleerd en gemaakte kleedingstukken. De handel van Melbourne, die wij dus in ruwe trekken omschrijven, heeft in 1858, in- en uitvoer bijeengerekend, meer dan 100,000 tonnelasten bedragen.

Maar het zonderlingste artikel, en dat wel waardig is afzonderlijk gemeld te worden, daar het een blik doet werpen op den staat der zeden en van den smaak te Melbourne, is het artikel schilderijen. Oude portretten zijn veel waard en hebben een zekeren aftrek, zoo als men te Melbourne volgens den handelsterm zegt. Onder de nieuw aangekomenen verlangt een ieder gewoonlijk de wanden zijner woning te versieren met eenige portretten, die ten minste honderd jaren oud moeten zijn, en hij die een vreemdeling binnen zijne muren toelaat, maakt er geen bezwaar in hem te verzekeren, dat zulke schilderijen naar gelang van hunne oudheid, zijn vader, zijn grootvader of zijn overgrootvader voorstellen. Te Melbourne verlangt iedereen zijne voorvaderen te kunnen aanwijzen, en dikwijls ziet men schilderstukken, die te Londen of te Parijs naauwelijks voor 1 à 2 p. st. koopers zouden vinden, aldaar verkocht worden voor 28, 30, ja zelfs voor 50 p. st. Dit handelsartikel is het eenige, dat nog niet zulk een krisis van plotselinge rijzing of daling ondergaan heeft, waarvoor Melbourne evenzeer blootstaat als Londen, Liverpool, Marseille, Triest of elke andere handelsplaats.

Met de Chinezen heeft zich te Melbourne of liever in de omstreken, eene mate van voorspoed en soliditeit als maatschappelijk bestaan gevestigd, die welligt zonder hen aldaar nog langen tijd zou zijn gemist geworden; zij hebben zich met ijver en bekwaamheid gewijd aan den akkerbouw en hebben al de gronden, welke de stad omringen, in kultuur gebragt. Over het algemeen verlaten de Europeanen hun vaderland niet, om zich onder de gloeijende zonnestralen der keerkringen met de vermoeijende werkzaamheden van den landbouw bezig te houden; zij geven de voorkeur aan den handel, en ingeval zij den grond al bebouwen, dan doen zij dit slechts om zekere uitgelezen produkten aan te kweeken, die zij altijd zeker zijn met voordeel te kunnen verbouwen. Doch bij den Chinees, die zijn vaderland verlaten heeft, is dit zoo niet. Hij heeft hart voor den grond en hij weet dien te doen opleveren alles wat voor den mensch eene eerste levensbehoefte is, waar hij zich ook bevinden moge. Van daar dat de Chinezen in den omtrek van Melbourne uitgestrekte moestuinen hebben daargesteld, die sedert drie of vier jaren uitmuntend rendeeren. Men moet een tijd lang van versche groenten zijn verstoken geweest, om te kunnen beseffen hoe aangenaam het genot daarvan zijn kan na een langdurig gemis. Buitendien blijken de Chinezen evenzeer bekwame werklieden te zijn, en zij zijn bijna de eenigen, die te Melbourne alle voorwerpen tot dagelijksch gebruik vervaardigen. Men heeft te Melbourne Europesche zeelieden, handelaars, van den hoogsten tot den laagsten rang — er zijn daar bij voorbeeld meer dan drie honderd limonadiers Français — vooral treft men er goudgravers aan, die zich naar de goudvelden begeven of van daar terugkeeren; maar het is bijna onmogelijk er een enkelen Europeschen hoedenmaker, slotenmaker, kabinetwerker, metselaar of timmerman aan te treffen; en indien er ook al eens bij geval een te vinden is in de kolonie, dan is zijn werk altijd ten minste driemaal duurder dan dat van den Chineschen werkman. Ook oefent hij zijn handwerk niet uit, dan om voorloopig op de een of andere manier aan den kost te komen en inmiddels eene goede gelegenheid af te wachten, om iets beters bij de hand te nemen. De timmerman zal bij voorbeeld zeer gaarne scheepsbevrachter worden, terwijl hij daartoe tegen een gering dagloon Chineesch werkvolk in dienst neemt; de metselaar zal zich zonder bedenken voor architect uitgeven en even zoo gaat het met de andere ambachten. Het is te Melbourne zeer duur leven, evenals in elke stad waar veel goud voorhanden is, voornamelijk in de koopsteden. Eene industrie die zich sterk ontwikkeld heeft en die door iedereen wordt uitgeoefend, is de juiste en werkelijke waarde te kennen van het kostbaar metaal, waarmede alle zaken vereffend worden. Het gemunt geld is slechts een hulpmiddel en men schroomt niet aanzienlijke inkoopen te doen, al heeft men ook om die te betalen niets anders dan goud of zilver in staven. Elke handelaar in Australie weet de waarde van zulk ongemunt metaal te bepalen, en hij zal het niet in betaling aannemen dan tegen de juiste waarde volgens de koers van den dag. Er zijn geen wisselkantoren zoo als te Londen, Parijs of New-York, maar elk een is voorzien van zijn toetssteen en van zijn weegschaaltje, dat zeer naauwkeurig het gewigt aangeeft. Overigens zijn er te Melbourne voor elke soort van handel slechts weinig winkels. De waren worden opgeslagen in uitgestrekte magazijnen, doch die gesloten zijn, en uit die entrepôts worden zij vervoerd naarmate van de behoefte der koopers, terwijl de handelaar-zelf zich doorgaans ophoudt in een vertrek zijner woning, hetwelk hij zijn kantoor noemt. (*Ned. Indie.*)

De tentoonstelling der Novara.

Wen dichters, als Boz en Adalbert Stifter in rariteitenwinkels, oude-kleerenkramen en overoude rommelkamers een schat van poezie hebben weten te vinden, en elk stuk huisraad, dat door vele menschenhanden gegaan en een stomme getuige van menschelijke lotgevallen is geweest, voor denkende zielen een monument wordt, in welke dichterlijk-opgewekte stemming moet men dan niet een ruimte betreden gelijk de sedert eenige dagen geopende tentoonstelling der *Novara*, waar huisraad uit Ceylon en Madras, van Java, Sumatra en Borneo, van de Nikobaren en Philippijnen, uit China, Nieuw-Zeeland, en al de veelnamige eilandengroepen der Zuidzee nevens elkaêr ligt en ons van verwijderde streken zoo veel en zooveel zeldzaams verkondigt! Wien het daar opgestapelde alleen aanschittert, aanstaart of aangrijnst, en niet aanspreekt, wie doof is voor het koor der volkerenstemmen, die van alle stellingen af wondervol door elkaêr klinken, — hij bekenne doof te zijn voor den klank van fijner levenstoonen, hij hope niet op een toegangskaart tot het concert der sferenmuziek, dat een kinderlijk gemoed ook in het gewoel des dags uit al het geschapene hoort.

Daar wij nu over deze tentoonstelling een paar woorden willen zeggen, zoo zullen wij — eigenlijk was het best, den katalogus eenvoudig af te schrijven, ontbrak het ons daartoe niet aan lust, tijd en moed — uit het genoemde koor van volkerenstemmen een paar enkele toonen nemen, en alleen hier en daar op de kunst van het contrapunt wijzen, die deze klanken tot min of meer zuivere akkoorden verbindt.

De singalesche manuscripten, die de tentoonstelling openen, zijn in elk opzigt waardig, om met hun geheimnisvolle spreuken van buddistische wijsheid den rei onzer karakteristieke enkele klanken aan te voeren. Hoe geheel anders begroet de met zonne gedrenkte mystiek des Oostens ons in zeldzame karakters op de bladeren der talipot-palm, gesloten in sierlijke doosjes van calamanderhout, dan in onze nuchteren europesche klanken en letters en geestelooze lederen banden! Hoeveel beter laat zich op zulke palmbladeren, die zich in de golven van heilige stroomen hebben ge-

spiegeld, die zich in den schitterglans van hindostansch maanlicht hebben gebaad, de spreuken lezen, dan op ons fijnste velijn, dat de fantazie toch altoos tot een prozaisch hennepveld terugleidt. — Gaan wij een paar schreden verder, dan wijkt het diepzinnige voor het teedere, de ascese voor de galanterie. In plaats van de orakels en de hymnen van 't buddhaïsme klinkt er een zoet liefdesgefluister tot ons over van de bloeijende stranden des indischen oceaans. Javaansche toiletstukken treffen ons oog, fijn, sierlijk en kostbaar, gelijk een bruidegom op Java ze zijner bruid pleegt te schenken. Daarnaast, een tal modellen van Javaansche hutten, gelijk ook een prachtige, met gouden vonken doorstikten zakdoek van Sumatra tuigen het ons, dat op de bebloemde velden en bloeijende eilanden van den indischen archipel de bewoners niet steeds »nadenkend voor lotosbloemen knielen", maar ook 's levens bekoorlijkheden en genot weten te waarderen.

Vermeiden we ons een oogenblik in de idylle, die door al dit sierlijke voor ons oog wordt getooverd. Want daarnaast staart ons reeds een scherpe tegenstelling aan, om zich van onze verbeeldingskracht op tegenovergestelde wijze meester te maken. Langs den wand in een lange rij glinsteren onrustige wapensieraden op de bedenkelijkste wijze: speeren, lansen, zwaarden, schilden, tomahawks, scalpeermessen — een arsenaal en museum van de hoogere hoofd- en halsafsnijderij in alle vormen en kleuren, reusachtig en nietig pronksel van Bellona, ietwat bloedgeurig welligt, maar ontzachlijk gemakkelijk, overzienbaar en uitlokkend. Als gorgonen grijnzen daartusschen een paar afschuwelijk bizarre maskers, waar boven als een toren een reusachtige pruik van menschenhair prijkt. Een dezer wordt gedragen door de Fidschi-eilanders in den krijg, om voor hun vijanden te vreeslijker te zijn, terwijl de andere den Nieuw-Zeelanders ten tooi dient bij hunne dansen in den maneschijn: deze vieren den romantischen maanlichtnacht op een wijze, die veel meer aan de Bloksbergscenes van» Faust, dan aan de elfenreijen des» Zomernachtdrooms» herinnert.

Gelijk in de »Dissolving views" nevelbeelden in elkaer zwemmen en zich uit elkander ontwikkelen, zoo verandert de fijne bloeddamp, die voor gevoelige gemoederen het zoo even beschouwde wapenarsenaal omzweven mag, in een fijne narkotische aroma, bij de beschouwing van een kastje, dat de katalogus beschrijft als »een rooktoestel en opiumpijp van een voornamen Chinees." Zoete verdooving lokt onze zinnen, wij droomen ons in de droomen, die den rookenden burger van het »Rijk des middens" in digte opiumwolken omzweven en omspelen, en we begrijpen voor een oogenblik de bekoorlijkheid van oostersche verdooving (*narcosis*), die het best ons helpt over 's levens schraalheid en de verheven verveling — wereldsmart genaamd.

Doch 't is niet raadzaam, deze aziatische droomen lang na te droomen, ze mogten eens onze europesche hoofd-zenuwen overspannen. Gelukkig ligt daarnaast een no. der *»Pekinger Hofcourant"*, en herinnert ons, dat ook het chinesche leven een realen kant heeft. Nog meer, een chinesche *banknoot* vertoont zich aan ons oog. De Chinezen zijn ons voorgegaan in de uitvinding van het papiergeld, evenals in die der boekdrukkunst. Intusschen de katalogus merkt op — wees aandachtig! — de banknoten zijn in China spoedig weer buiten omloop gesteld, en hebben thans nog maar »een historische waarde"! Daaraan ziet men toch dadelijk wat het is, chinesche stilstand tegenover europeschen vooruitgang! Wij, voor wie het goud sedert lang een chimère, een hersenschim, een nevelbeeld is, wij kunnen van de hoogte onzer europesche beschaving slechts met verachting neerzien op een volk, waarbij banknoten niet anders als een historische waarde bezitten. Bij zulke stilstaande geldsomstandigheden is het dan ook geen wonder, dat een fraaije groote zonnescherm uit plantenpapier, die we naast deze banknoot zien, daar te lande volgens opgave van den katalogus den spotprijs van 2 cash = 1/2 cent van onze munt kost.

Hoezeer wij ook in geldzaken en vele andere dingen de Chinezen overtreffen, één ding verstaan zij bepaald beter dan wij: de kunst om den goden hunne genade en der toekomst hare geheimenissen af te troggelen. Tot bewijs daarvoor zien wij hier een »orakelkoker" van bamboe, vol met dunne staafjes, waarop chinesche schriftteekens geschreven zijn. Heeft men een orakel noodig, zoo schudt men dezen koker, en het daaruit vallende staafje geeft een punt van vasthouden tot verder raden op. Vervolgens zien wij hier een van die papierrepen, waarop de Chinezen hunne wenschen plegen te schrijven of zinnebeeldig voor te stellen, om ze daarna te verbranden, en zoo hunne beden als rook des te zekerder ten hemel te doen stijgen. Ook vinden wij hier een exemplaar van de aanbevelingsbrieven, die de Chinezen hun dooden plegen meê te geven, om hen aan te bevelen in de bijzondere bescherming der godheid. Alles dingen, waarnevens wij in onze »schoolwijsheid" niets dergelijks of overeenkomstigs kunnen leggen.

Ook in kunstvormen staat hier veel vreemds ten toon gesteld. Reine, zuivere kunst begroet ons alleen in den »kop eens chineschen priesters", in steen gehouwen, 1000 jaren oud, bij Canton in een pagode gevonden. Het gelaat is vol uitdrukking, sprekend, degelijk als oudromeinsch werk. Als een parodie op de eerwaardige plastiek van dit antiek, kromt zich daarnaast een klein chineesch bronzen beeldje, ongemeen net en levendig uitgevoerd, een raadselachtig, diabolisch figuurtje — een faunus of duiveltje, we weten het niet, maar in elk geval, zooals wij op eerbiedigen afstand zien, want men mag het kleine ding natuurlijk niet aanraken — sprekend gelijkend op een vroeger titelvignet van den tegenwoordigen »Diavaletto." Drie in hout gesneden beeldwerken van de Nikabaren-eilanden, een vrouwelijke figuur, een engelsch zeeofficier en een schildpad voorstellend, herinneren aan de kunstprodukten, die met verveling geplaagde gymnasiasten soms achter den rug van den doceerenden paedagoog uitvoeren. Doch de nikobaarsche kunstenaars schijnen bijwijlen uit den nood een deugd te maken. In de figuur van den engelschen zeeofficier komt de onbeholpenheid der uitvoering in zulk een treffenden humor te voorschijn, dat men het zou betwijfelen, dat de beeldhouwer, of als stumper niet anders heeft kunnen werken, of bloot, in schalke kunstenaarsluim het zich in 't hoofd had gezet, met de eenvoudigste middelen te arbeiden. Gelijk in dit beeldwerk de onbeholpenheid uitkomt in humor, zoo verandert in de afgodsbeelden, die hier uit alle hoeken onrustig en als honend in dat gewoel gluren en grijnzen, een grootsche, fantastisch-groteske hatelijkheid der vorming bijna in het verhevene en diepzinnige. Om zoo iets volstrekt hatelijks te verzinnen, daartoe behoort even zoowel genie als tot de opvatting en daarstelling van het ideale, en gelijk de hemelsche idealiteit van middeneeuwsche madonnabeelden, zoo kan ook dit onnavolgbare, oorspronkelijke, gruwzame onschoon alleen voortgesproten zijn uit een diep en innig gemoed, en moet het een kultuurhistorische en wijsgeerige beteekenis hebben. Wij vragen alleen: hoe komt het dat, terwijl het eene volk zijn goden beligchaamd in de idealen der schoonheid, het andere neerdaalt in de diepste, ongedachtste afgronden, om het beeld zijner gedachten vorm en uiterlijke uitdrukking te geven? Wie is het, die deze tegenstelling werkt, zoo het niet is de spelende dialektiek des wereldgeestes, die in zulke kontrasten een welbehagen vindt, of de scheppende luim des natuurlevens, die zich nu neerzet tot godsvrucht en tot den ernst des ideaals, en dan weer in overmoedigen humor spelend zich-zelf ironizeert.

Zoo hebben wij 't een en ander in deze zalen laten spreeken, maar steeds digter en onstuimiger dringt de praatzieke zwerm zich tegen ons aan. Versierselen, akker- en handwerksgereedschap, kleedingstukken, muziekinstrumenten, geneesmiddelen, wortels en kruiden, kanoos en riemen, manden en doozen, vischnetten en harpoenen, bogen en pijlen, kruidhorens, sarongs, grifels, scepters en tooverstaven, gordels, touwwerk, monsters zijde en hennep, papiersoorten, tatoeëer instrumenten, enz. dringen allen op ons aan en willen het woord. Intusschen onttrekken wij ons voor dit maal aan de spraakzame schare, en werpen bloot ten afscheid nog een vlugtigen blik op de digte rijen schedels, die daar als »kranioskopische verzameling" prijken, menigerlei menschenras voorstellen en veel eigenaardigs aanbieden. Verdelgd is het zaad der gedachten in zijn holen; grijnzend en hologig liggen zij daar, een klanklooze grafhymne, die midden in de dolle levensreijen daar ginds, tegenover het veelstemmig koor dier volkerenstemmen, die strijdlustig doorelkaêrbruischend ons tegemoet klinken van alle wanden en stellingen, de stilte vertegenwoordigen van het eeuwig niet-zijn, en het gemeenschappelijke, verzoenende regt des doods.

Ingezonden Stukken.

Verschil van gevoelen omtrent de toepassing der Staathuishoudkunde in Nederlandsch-Indië.

De Redakteur van het Handelsblad maakt de ambtenaren in Indië geen vleijend compliment, door hen in het algemeen onder de zoogenaamde behouders te rangschikken, die zich wapenen tegen mannen van vooruitgang en drukpers. Van mijn standpunt, als gering ambtenaar, kan ik wel niet beoordeelen, in hoe ver die beschuldiging al dan niet waar is, doch ik geloof mij verzekerd te mogen houden, dat zeer vele ambtenaren te edel denken en te verlicht zijn, om voor zoo genaamde behouders te worden aangezien, maar die ook van den anderen kant niet behooren tot degenen, die in elke beschikking of maatregel van het gouvernement à tort et travers eene verkeerdheid zien.

Gedurende een geruimen tijd is er eene hevige polemiek gevoerd over de vraag, of de westersche begrippen van staathuishoudkunde ook voor Indie dezelfde waren. Veel is hierover geschreven en gewreven en heeft iedereen zijne meening gezegd, zonder echter tot dusver tot eene gewenschte overeenstemming te geraken; naar mijn bescheiden oordeel, is de oorzaak alleen daarin gelegen, dat men geen genoegzaam onderscheid maakt tusschen de zuivere en de toegepaste staathuishoudkunde. Had dit plaats, zoo twijfel ik er geen oogenblik aan, of men zou tot de overtuiging zijn gekomen, dat de zuivere staathuishoudkunde voor alle landen en rijken dezelfde is, en dat, wanneer deze in hare volle uitgestrektheid en ware beginselen konde worden in werking gebragt, het menschdom het toppunt van aardsch geluk en volmaaktheid zoude bereiken; doch, daar de menschelijke natuur ten deze nog zeer veel te wenschen overlaat, zoo spreekt het van zelf, dat men van de zuivere staathuishoudkunde iets aan de toepassing moet opofferen, om niet het geheel te verliezen; een streven echter naar volmaaktheid en verspreiding der beginselen onder alle klassen door geschikt onderwijs behoort de leus en het doel van een ieder te zijn. Notre ignorance est la matière première de toute extorsion, qui s'exerce sur nous; et l'on peut être assuré d'avance que tout sophisme est l'avant-coureur d'une spoliation. Bon public, quand tu vois un sophisme dans une pétition, mets la main sur ta poche, car c'est certainement là que l'on vise.

Goed muntstelsel.

De Redakteur van het Handelsblad verklaart tot zijn leedwezen, dat hij in het verschiet niet dat goede muntstelsel ziet, gelijk de minister van Kolonien, op bladzijde 341 van het bijblad, heeft beweerd, zonder echter eene definitie te geven van wat hij onder een goed muntstelsel verstaat. Op het gezag van staathuishoudkundigen heb ik steeds gedacht, dat een goed muntstelsel bestond in eene metallieke munt, gebaseerd op de waarde der daarin vervatte hoeveelheid zuiver metaal, plus de kosten van fabrikatie, evenals dat wat thans in werking is; alle beschaafde landen van de wereld verkeeren in hetzelfde denkbeeld.

Indien derhalve de zienswijze van den Redakteur van het Handelsblad juist is, dan mogen alle regeringen wel ten spoedigste hunne muntstelsels hervormen.

Gedurende mijn dertigjarig verblijf in Indie, heb ik vier muntstelsels in werking zien treden:

1o. van zilveren en koperen munt, waarvan de laatste in verhouding tot de eerste 20 perct. minder waard was.

2o. eene papieren munt, veroorzaakt door dat de bank niet aan hare verpligting kon voldoen, hetwelk ten gevolge had, dat de wisselkoers tot twee en zey cents den gulden daalde.

3o. het recepissen stelsel, door den tegenwoo minister van Kolonien, als gouverneur-generaa Nederlandsch-Indie, ingevoerd en gegrond op ee selkoers van vijf en negentig cents,

en 4o. het tegenwoordige muntstelsel.

Het muntstelsel, zoo als het nu is, moge het aan de eischen van den Redakteur van het H blad voldoen, komt mij voor het beste te zijn dertig jaren heeft bestaan; men streeft voorwa den weg der volmaking.

Als bewijsgrond van zijn stelling, voert de Re van het Handelsblad in de eerste plaats aan de waarde van de gouden Nederlandsche negotiepen en vreemde gouden muntspecien tegen wett veren standpenningen, en dat door hem he malen (o. a. in een ingezonden stuk van den se der handelsvereeniging te Soerabaija in Augus is gewezen op het verschil, dat er bestaat in de van het zilver in Britsch-Indie, dat uit Engelan uitgezonden, wanneer men dien vergelijkt m prijs, dien men moet besteden bij inkoop van landsch-Indische munt te Batavia tegen wis Engeland; hij heeft daarbij gezien, hoe voorde inkoop wordt, wanneer de koers te Batavia op land of Engeland pari is. Ten aanzien van he gedeelte dier redenering heb ik reeds mijne ge gezegd; ik behoef daarbij dus niet verder stil t Wat het tweede, het verschil in prijs van het zil schen Engeland en Indie betreft, moet ik tot mijn zen betuigen niet in het bezit te zijn van het inge stuk van den sekretaris der handelsvereeniging te baija; het gemis daarvan is te meer jammer, omdat ne zou gezien hebben, hoedanig de sekretaris der h vereeniging de rekening heeft gemaakt, en ik d misschien mij zou gevrijwaard hebben, onwilleke opinie te uiten, welke nader blijken zal minde zijn. De prijswisselingen van het muntmetaal, standpenningen geslagen worden, kunnen nooit rijk zijn, omdat het slaan van munt weinig gemunt metaal altijd weder kan gesmolten wo

Zoo daalt in Nederland de prijs van zilver n neden *f* 104,65 per Ned. pd. fijn, omdat het prijs altijd zonder schade kan gemunt worden Nederlandsche bank daarom altijd bereid is to prijs te koopen; en kan het nooit veel boven stijgen, omdat volkomene wigtige Nederlandsche penningen op elke *f* 105,82 een Ned. pd. fijn zil vatten. En zoo daalt de prijs van goud in E niet beneden £ 3: 17: 9 per Eng. once stand halte, omdat het op dien prijs altijd zonder sch gemunt worden, en de Bank van Engeland d tijd bereid is voor dien prijs te koopen; en nimmer veel boven £ 3 : 17: 10 1/2 stijgen, omdat vo wigtige Engelsche standpenningen op elke £ 3: één Engelsch once standaard goud bevatten. vroeger reeds aangetoond is, dat de prijs d metalen in naburige landen nimmer veel kan v len, verklaar ik niet te kunnen begrijpen, de duurdere prijs van het zilver uit Engela Britsch-Indie verzonden, dan dien waar teg in Nederlandsch Indie kan worden verkrege worden toegeschreven,-anders dan in de minder de van het goud tegen zilver; want het is geh waarschijnlijk, dat Engeland voor het Ned. pd. fij meer aan inkoop, kommissie, assurantie, vracht e betalen, dan waarop Nederland het naar landsch-Indie zou kunnen uitzenden. Is die schijnlijk duurdere prijs werkelijk gelegen in h schil der mindere waarde van het goud tegen dan is dit verschil slechts denkbeeldig, als w opgewogen door de mindere waarde der rem Britsch-Indie, in betaling van het uitgezonden aan Engeland overmaakt.

Blijkens de laatste prijscourant staat de wis Indie op Calcutta op 122 gulden de 115 com ropij; bij besluit van het Nederlandsch-Indisch vernement is aan de comp. ropij eene waarde kend van *f* 1,15; of die waarde op metaal pa grond is, weet ik niet, maar aannemende, dat veelheid fijn zilver in een ropij vervat gelijk is aan die van *f* 1,15, dan toont de koers t beide landen een verschil van 6 percent in he van Indie aan, of met andere woorden is het zi Nederlandsch-Indie 6 percent minder waard Britsch-Indie.

Indien deze beschouwing juist is, dan doet vraag voor, welke voor-of nadeelen daaruit handeldrijvende landen voortvloeijen? en het a hierop te geven kan mijns inziens geen an dan: volstrekt geene, noch voor het eene no het andere; want, bijaldien een Nederlandsch koopman een wissel op Calcutta neemt en v bedrag daarvan handelsgoederen ontbiedt, dan wissel ter plaatse van bestemming 6 percent opleveren, doch daartegen staat over, dat hij d duurderen prijs van het zilver te Calcutta, daarmede in verband staanden goedkooperen p handelsgoederen, eene evenredige grootere hoe goederen terug ontvangt, dan het geval zou gew indien het zilver in Britsch- en Nederlands een en dezelfde waarde had gehad. Het om heeft plaats, wanneer de Britsch-Indische koo remise doet.

Ricardo zegt: La seule preuve, que nous p obtenir du bas prix relatif de la monnaie ch peuples, nous est fournie en la comparant a marchandises. Les marchandises indiquent la de la monnaie, comme la monnaie sert récipro à les évaluer. Si donc les marchandises repr plus d'argent en Angleterre, qu'en France, no vons dire à juste titre que la monnaie est mo en Angleterre, et qu'en l'exportant loin de détr niveau, on le rétablit.

Van de duurte van het zilver doet de Redakt het Handelsblad afhangen:

1°. het gedurig wegstroomen van zilveren m der vervanging door andere munt, al ware h negotiepenningen.

2°. de winsten, die door een Engelsch koopman worden behaald, wanneer hij wissels afgeeft tegen een koers boven pari, bij voorbeeld tegen 101 percent, indien men hem die wissels betaalt in Nederlandsche zilveren munt à 100 centen de gulden.

3°. het verloren gaan van de kosten voor vracht en assurantie.

Ten aanzien van het 1e punt heb ik reeds aangetoond, dat het wegstroomen van zilveren munt een gevolg is van een verbroken evenwigt in de handelsbalans of van eene depreciatie dier munt ter plaatse van invoer; laat ons dus slechts zien, wat van beide overige punten waar is.

Een verbindtenis, overeenkomst of handelsoperatie moet mij voor steeds in het wederzijdsch belang van partijen te worden aangegaan. Indien dus een Engelsch koopman een wissel wil afgeven, moet er een tweede persoon gevonden worden, wiens belang medebrengt den wissel aan te nemen. Stel eens dat Indie en Nederland niets aan elkander schuldig zijn of van elkander te vorderen hebben: nu komt er een Engelsch koopman bij, [illegible] „mijnheer ik moet uit Nederland ontvangen eene hoeveelheid fijn zilver, gelijk aan die van *f* 1000 Nederlandsch-Indische guldens; wanneer dit geld per gelegenheid aan mij wordt overgemaakt, ben ik verpligt vracht, assurantie en kommissie te betalen, en bovendien een renteverlies over den tijd, dat het geld noodig heeft, om de plaats zijner bestemming te bereiken; doe mij dus het genoegen en geef mij 1000 gulden, ik zal u daarvoor een wissel ter hand stellen tot een gelijk bedrag, loopende zes maanden [illegible] percent boven pari;” — wat zou de koopman wel [illegible] antwoord ontvangen? Voorzeker niets anders, [illegible] goede vriend, hoe is het? denkt gij dat ik met [illegible] loop en dwaas genoeg ben, om de 1000 gulden op die voorwaarden aan u af te staan, daar ik met [illegible] land ter wereld in geldelijke rekening sta, en ik [illegible] aannemen van uw aanbod in dezelfde positie worden geplaatst, waarin gij thans verkeert; immers vracht, en de assurantie en renten, welke gij thans moet [illegible] of missen, zouden op mij overgaan, zonder daar een equivalent te bekomen; — zou dit niet zeer economisch geantwoord zijn, — en waar is dus de winst van den Engelschen koopman? (*Wordt vervolgd.*)

Reisverhalen en indrukken.

PONTIANAK.

(*Slot.*)

[illegible] Pontianak heeft men een behoorlijke wegverlichting, al zijn [illegible] ook juist geen gaslantarens; en te Batavia moet gij [illegible] nog altijd in donker loopen, als de maan haar lamp niet [illegible] gehangen. Er wordt ook dagelijks geslacht, en dan eten militair en burger, boeren zijn er niet, een stuk vleesch, [illegible] dan dat, wat gij te Batavia zooveel duurder moet be[illegible]. Daarbij stroomt er niet slechts een der meest majestueuse [illegible] van de wereld, maar ook een zuivere en zeer vischrijke [illegible] deur. Denk u daarnevens de sloot, die door Batavia [illegible] en na al de vuiligheden van het hospitaal enz. in zich [illegible] te hebben, zoo dik en vuil en modderig, dat gij [illegible] met messen kunt snijden, door 't Molenvliet naar zee [illegible] toch nog onbeschaamd durft aanspraak maken op den [illegible] rivier van Java. Gij hebt er ook geen hinder van dat stofwaaijen, noch behoeft er uit den weg te gaan voor [illegible] rijtuigen, gelijk steeds te Batavia. Voor het eerste [illegible] de gedurige regens, voor het laatste de algeheele af[illegible] van wagens en paarden te Pontianak. Er is zelfs geen [illegible] noch blind of kreupel paard. Daaruit vloeit echter [illegible] ander groot voorregt voort, dat ge te Pontianak gevrijwaard zijt, om wat te Batavia aanstonds nood en pligt is en nog [illegible] betaling van drie en een halven gulden per halven [illegible] in een huurwagen te laten omstooten en stompen, dat [illegible] gezond ook van maag en leden er ingewipt, wagenziek [illegible] pijnlijk in rug en ribben, als een invalide er wêer uit[illegible]. Waar wilt ge nu wonen, te Batavia of te Pontianak? [illegible] gij nog, ga dan nog een oogenblik meê naar een theevisite [illegible] ik wel eens maakte. Gij drinkt, 't spreekt van zelf, te [illegible] beter thee dan te Batavia. Men knoeit er niet zoo met [illegible] thee. 't Is alles zuivere, en goede Chinathee, die men u [illegible] schenkt. De galerij waar gij nêerzit, is, omdat de [illegible] palen zijn gebouwd, kleiner dan een te Batavia. Daar[illegible] echter veel van een hollandsche kamer, ja gij meent er [illegible] in een te zitten, want vele kamers en galerijen zijn te [illegible] behangen; verrassend weerzien! daar op den wand juist [illegible] patroon, als, waarop gij in het vaderland, waar herinnert ge u [illegible] weer-meermalen getuurd hebt. Ook de schilderijen [illegible] kennissen. Mevrouw zit voor het theeblad met een hand [illegible] bezig.

[illegible] tafel staat een waterketel boven een spirituspitje te [illegible] te stoomen. Gij hoort ook het tikken eener klok. 't [illegible] een americaansche, geen hollandsche, maar ge zoudt zweren [illegible] ge niet beter weet, het is een hollandsche. Volmaakt het[illegible] tikken, als van die oude klok thuis, waarnaar ge, nog een jongen, zoo dikwerf hebt opgezien, verwonderd dat de man, [illegible] dag en nacht altoos stond te tikken, nooit môe werd, [illegible] buiten kwam, om wat te loopen of met u te spelen. [illegible] ontbreekt u nog? — misschien grootmoeder, met haar fijn [illegible] muts, en groote brilleglazen, de spinnende cypersche op [illegible], daar tegen u over in dien ledigen leuningstoel, — om u te [illegible] dat toch reeds zoo veel van Holland heeft, geheel in [illegible] hollandsch huis, in een vaderlandsche kamer, aan een va[illegible] theetafel, naar den ouden tijd van toen, ja van toen, [illegible] gelukkige dagen, geheel terug gevoerd te gevoelen?

[illegible] zal ik nu nog verder van Pontianak verhalen? Waar[illegible] ik bijna het fort hebben vergeten. En dit ware [illegible] in Indië, waar de reiziger gewoonlijk het getal en den [illegible] gebouwen zoo zorgvuldig in zijn verhaal ver[illegible]. Bovendien is dat fort ook een eenig fort. Hoeveel mil[illegible] en schoppen aarde ook aan andere forten werden [illegible] gelegd om forten te kunnen zijn: dat van Pontianak kan [illegible], niet een schop aarde werd voor mij opgeworpen, [illegible] steen gelegd, en toch ben ik een fort. Het had vroeger [illegible] wal, maar die weggezonken of weggeworpen, thans ver[illegible] vervangen door een versterkingsmuur van dikke ijzerhouten deelen. Daar binnen staan weer ijzerhouten kazernen [illegible] om een pleintje dat altijd zeer schoon is aangeveegd. [illegible] slechts een gebrek, geen drinkwater put; alleen een [illegible] watervaten die op zij van de keuken liggen.

[illegible] men den naam »fort du Bus” boven de poort [illegible] soldaten die dat zagen, dachten dat de naam [illegible] en wilden daarom naar de kantine gaan, om dien be[illegible] te wijden. Hoe vreemd keken ze op, toen een oude [illegible] hun toegromde, dat het onder dien naam reeds bijna [illegible] zijn volle pensioen verdiend had, en wel hun vader [illegible]

[illegible] de soldaten niet wisten, dat hun fort „du Bus” [illegible] ook sommige bewoners van Pontianak, niet, dat de [illegible] vestiging van de Europeanen daar, Marianne-oord” heet. [illegible] oord, zei mij een, och kom, gij vergist u, hoe [illegible] op 't idee? Neen het is hier Pontianak, ik heb het nooit [illegible] hooren noemen. Alle brieven, officiele en partikuliere, worden [illegible] »Pontianak' geschreven.

Het zou daarom niet kwaad zijn, dat men evenals boven de [illegible] poort, den naam, ook later die van Marianne-oord, op het frontispice van het nieuw te bouwen residentie-huis las.

Men geeft toch geen vorstelijke namen aan plaatsen, om die maar zoo weer te doen vergeten.

In het fort ligt een kompagnie, wier kapitein tevens militaire kommandant is. De Resident der westkust, een hoofdofficier, woont ook met zijn staf te Pontianak. Verder het verschillend dersoneel van het burgerlijk bestuur, met den doctor.

De bewoners van Marianne-oord zijn allen opgezetenen, geen ingezetenen.

Pontianak heeft het voldingend uitgewezen, dat men zeer goed, zonder kalk en steen te bezigen, huizen, een fort, een stad kan bouwen. Zelfs de graftombes zijn er van ijzerhout.

Ik ging ook naar het kerkhof. Het ligt achter de achterstraat der europesche wijk met haar nederige huizen. Daar heen gaande komt ge langs de nieuwe gevangenis in aanbouw.

Er zijn slechts weinige tombes, en die allen van den lateren tijd. En toch zijn de betrekkingen der meeste dooden die daar rusten, reeds verre verre weg. Zoo gaat het op die buitenposten, ja in gansch Indië. Men is twee drie jaar, op een plaats, misschien iets langer, ook dikwijls korter. De dood ontneemt u een dierbare. Vaak keert gij weder naar het grafteeken, intusschen door uw liefde opgerigt; gij peinst en gevoelt er met diepen weemoed. Daar opent ge weer het hek. 't Is voor de laatste maal. Morgen, misschien, nog heden, reist gij heen, om de dierbare plek, het droeve teeken nimmer weer te zien.

En ze blijven achter, in hun verlaten graven, de geliefden, met wie wij, wedergekeerd in het vaderland, nog zooveel gelukkige jaren meenden te doorleven, of verre van wier graven, in nog meer afgelegen oord, ook wij misschien even verlaten en vergeten graven zullen vinden. HERMAS.

Gymnasium Willem III.

Oproeping aan Ouders en Voogden.

De eerste Cursus zullende aanvangen 10 *September* 1860, zoo worden Ouders en Voogden, die, bij de opening van het *Gymnasium Willem III*, hunne zonen en pupillen, na aflegging van het tot toelating vereischt examen, (art. 4 en 5 van onderstaand reglement) hetzij als externes, hetzij als internes willen doen gebruik maken van deze inrigting, verzocht zich daartoe schriftelijk, zoo spoedig mogelijk, te wenden tot het Lid tevens Sekretaris van het Collegie van curatoren, bij wien zoomede bij de overige leden van hetzelve, nadere inlichtingen zijn te bekomen.

Verzoeke bij de aanvrage tot voorloopige inschrijving op te geven naam en ouderdom der jongelieden.

Brieven Franco.

Het Collegie van curatoren van het Gymnasium Willem III;
De Voorzitter,
T. AMENT.
Het Lid, tevens Sekretaris,
C. F. W. WIGGERS VAN KERCHEM.

REGLEMENT
VOOR HET
GYMNASIUM WILLEM III.

Art. 1. Het Gymnasium is eene Inrigting voor opvoeding en onderwijs, ten behoeve van de Europesche jongelingschap in *Nederlandsch Indië.*

Het heeft tot doel de zedelijke, verstandelijke en ligchamelijke ontwikkeling der aan de Inrigting toevertrouwde jongelingen, en is bestemd voor de opleiding, zoo van hen, die naderhand tot de lessen op de Hoogescholen of op bijzondere Akademiën wenschen toegelaten te worden, als van hen, die zich door eene beschaafde opvoeding willen voorbereiden, om met nut werkzaam te zijn in maatschappelijke betrekkingen, waarvoor het bezit van eenig Akademisch praedicaat geen vereisehte is.

Zoowel externes, als internes worden opgenomen.

Art. 2. De strekking van opvoeding en onderwijs is Christelijk-zedekundig.

Het geven van onderwijs in de Godsdienst wordt overgelaten aan de Kerkgenootschappen.

Art. 3. Behoudens het oppertoezigt van het Collegie van Curatoren is het Bestuur van het Gymnasium opgedragen aan een' Directeur, onder den titel van Rector.

Voor de opvoeding en het onderwijs wordt hij bijgestaan door het noodig aantal docenten.

Het huishoudelijk beheer der Inrigting wordt, onder zijn toezigt, gevoerd door een Administrateur, bijgestaan door een genoegzaam personeel.

Art. 4. Op het Gymnasium worden toegelaten jongelingen, die ten minste hun 10de jaar hebben vervuld, nadat zij bij een examen, af te leggen te Batavia ten overstaan der Commissie voor Opvoeding en Onderwijs uit het Collegie van Curatoren en den Rector, en elders ten overstaan van de Plaatselijke Sub-Commissie van Onderwijs, blijken hebben gegeven, met vrucht de lessen op het Gymnasium te kunnen bijwonen.

De vereischten, om op het Gymnasium te worden toegelaten, zijn:

a. Het lezen, schrijven en Hollandsch spreken, benevens de kennis van de eerste gronden der Nederlandsche Spraakkunst.
b. De beginselen der Rekenkunde.
c. De beginselen der Aardrijkskunde.
d. Een algemeen overzigt der Nederlandsche en Nederlandsch-Indische Geschiedenis.

Art. 5. Zij, die den ouderdom van 12 jaren bereikt hebben, en de lesen op het Gymmasium niet van den beginne wenschen te volgen, maar verlangen in eene der hoogere klassen te worden toegelaten, moeten bevorens een examen afleggen ten overstaan van de Commissie voor Opvoeding en Onderwijs uit het Collegie van Curatoren en den Rector.

De Rector bepaalt daarna, in overleg met de Commissie, tot welke klasse de geëxamineerde kan worden toegelaten.

Art. 6. In de navolgende vakken wordt onderwijs gegeven:

A. Talen
1. Latijn. } met letter-, oudheid- en
2. Grieksch. } fabelkunde.
3. Maleisch.
4. Javaansch.
5. Hoogduitsch }
6. Fransch } met letterkunde.
7. Engelsch }
8. Nederlandsch }

B. *Wetenschappen:*
9. Wiskundige Wetenschappen (Cijfer-, Stel- en Meetkunde).
10. Landmeten en Waterpassen.
11. Werktuigkunde.
12. Kosmographie.
13. Aardrijkskunde { *a.* van Ned.-Indië, *b.* van Nederland. *c.* Algemeene.
14. Physica.
15. Chemie.
16. Natuurlijke Geschiedenis.
17. Geschiedenis. { *a.* van Ned.-Indië. *b.* van Nederland. *c.* Algemeene.
18. Staathuishoudkunde.
19. Statistiek.
20. Handelswetgeving.
21. Italiaansch Boekhouden.

C. *Fraaije kunsten:*
22. Teekenen (regtlijnig- en handteekenen.)
23. Muziek.
24. Gymnastiek.
25 Declamatie.

Art. 7. In de laagste klasse wordt het lager onderwijs voortgezet en het middelbaar onderwijs aangevangen.

Jongelingen, mits den leeftijd van 12 jaren bereikt hebbende, worden, na, afgelegd voldoend examen, tot het verder middelbaar onderwijs toegelaten.

Art .8. Het Gymnasium is, voor zooveel de volgende klassen betreft, in twee afdeelingen verdeeld:

a. Voor hen, die wenschen, later de Hoogescholen, de Athenaea of 's Rijks Kweekschool voor Militaire Geneeskundigen te Utrecht te bezoeken.
b. Voor hen die bestemd zijn:
a. Voor de Koninklijke Akademie voor de Land- of Zeemagt te Breda of Willemsoord.
b. Voor de Koninklijke Akademie te Delft.
c. Voor Handel en Nijverheid.

Art. 9. Ouders of Voogden geven bij den overgang der jongelingen van de laagste tot de hoogere klassen, aan den Rector kennis, voor welk vak zij hunne kinderen of pupilen bestemmen.

Art. 10. Bij de opleiding der jongelingen voor Inrigtingen, waar tot toelating een bepaalde leeftijd wordt gevorderd, wordt daarop gelet bij het vaststellen van elken leercursus.

Art. 11. Behoudens het bepaalde bij het vorig artikel, is de cursus voor de afdeeling a. van zes, die voor de afdeeling b. van vier jaren.

Elke cursus, ook die der laagste klasse, vangt aan met 1 September en eindigt met half Julij van ieder jaar.

Art. 12. Jaarlijks wordt door den Rector, in overleg met de Commissie voor Opvoeding en Onderwijs uit het Collegie van Curatoren, een programma vastgesteld van de te geven lessen in elke afdeeling en in de verschillende klassen.

Art. 13. Jaarlijks, bij het einde van den cursus, wordt, na afgelegd openbaar examen, door den Rector, in overleg met de Commissie voor Onderwijs uit het Collegie van Curatoren, bepaald, welke jongelingen tot een hoogere klasse zullen overgaan, of het Gymnasium voor hunne volgende bestemming kunnen verlaten.

Na afloop van het examen worden aan de jongelingen, die gedurende den afgeloopen cursus de meeste blijken van gemaakte vorderingen gegeven hebben, en op de loffelijkste wijze hun pligt hebben betracht, prijzen, bestaande in boekwerken en andere voorwerpen of getuigschriften uitgereikt.

Art. 14. Aan de jongelingen, die, na volbragten leertijd,, het Gymnasium verlaten, wordt daarvan een certificaat verleend.

Art. 15. De leerlingen van het Gymnasium, zoowel externes als internes, dragen eene, door het Collegie van Curatoren te bepalen uniforme kleeding.

Art. 16. Voor de internes wordt betaald *f* 480, voor de externes *f* 300 's jaars.

De betaling geschiedt driemaandelijks, in den loop der eerste maand van het ingetreden trimester. De rekeningen van verschotten worden mede driemaandelijks ter betaling aangeboden.

De leerlingen genieten daarvoor, behalve het onderwijs, de internes kost, inwoning en bewassching, zoomede geneeskundige behandeling; de externes: halven kost, zonder meer.

Het onderwijs in de muziek wordt voor hen, die het wenschen te ontvangen, afzonderlijk in rekening gebragt.

Kleeding, boeken, teeken- en meet-instrumenten zijn mede niet onder de school- en kostgelden begrepen, doch worden tegen den kostenden prijs door het Gymnasium verstrekt.

De overige schoolbehoeften worden niet in rekening gebragt.

Art. 17. Voor internes, die om bijzondere redenen, ter beoordeeling van de Commissie voor Opvoeding en Onderwijs uit het Curatoren, gedurende den vacantietijd in de Inrigting blijven, wordt geen meerdere betaling gevorderd.

Aldus gearresteerd in de Vergadering van het Collegie van Curatoren van het Gymnasium Willem III, *op den* 12den *October* 1859, en goedgekeurd bij Besluit van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederl. Indië, van 12 October 1859, No. 14.

Mij bekend:

Het Lid, tevens Secretaris,
C. F. W. WIGGERS VAN KERCHEM.

Nederlandsch-Indische Levensverzekering- en Lijfrente-Maatschappij.

(*Vervolg.*) VARIA.

46. **Deelname onder ultimo April 1860.**

Het totaal netto bedrag van geboekte stortingen en contributien, is op gemelden datum .... *f* 58.194.51

Verdeeld als volgt:

1. *Afdeeling* **Lijfrenten.**

Stortingen.

Aan *Uitgestelde Lijfrenten op één persoon*	*f* 38.462.67
» *deelname in Uitzet-fonds*	» 4.073.75
» » » *Opvoedings-fonds*	» 5.966.07

II. *Afdeeling* **Levensverzekering.**

(Contributien.)

Voor *Kapitaal bij Overlijden*	*f* 5.552.56
» *Weduwen-Pensioen*	» 3.150.05
» *Weezen-fonds*	» 969.41
Totaal van 16 Januarij tot uitimo April 1860	*f* 58.194.51

Het **Verzekerd** bedrag van Afdeeling II is verdeeld als volgt:

Kapitaal bij Overlijden	*f* 292.500.—
Weduwen-Pensioenen 's jaars *f* 24,750, waarvan de premie gelijkstaat met kapitaal bij overlijden van	» 255.460.—
Weezen-fonds 's jaars *f* 15,825, waarvan de premie gelijk staat met kapitaal bij overlijden van	» 102.006.—
	f 649.966.—

Kapitaal belegd als volgt:

In *Beleeningen* uitgezet à 7 pCt. (rente basis bij de berekeningen aangenomen slechts $5^4/_{10}$ pCt.)	*f* 100.000.—
dito à $7^1/_2$ pCt.	» 115.000.—
» *Escompto's* uitgezet à $7^1/_2$ pCt.	» 35.000.—
» *Kassa*	» 682.23
	f 250.682.23

Ongefourneerd **Waarborg-Kapitaal**
bovendien nog *f* 300.000

CORRESPONDENTIE.

11. Veeltijds wordt den ondergeteekende *partikulier* geschreven ter zake dezer Maatschappij, en zal men hem steeds bereid vinden, onder welken vorm de aanvrage ook geschiedt, te antwoorden en inlichtingen te geven.

Echter voornemens zijnde zich van de plaats te verwijderen tot *einde Junij*, wordt men, ten einde vertraging in de beantwoording te vermijden, uitgenoodigd zich gedurende dien tusschentijd te adresseren of particulier aan den heer *G. A. de Lange*, plaatsvervangend Directeur, of aan den heer *Edw. Heijning*, adjunct, dan wel *direct* aan de *Nederlandsch Indische-Levensverzekering en Lijfrente-Maatschappij.*

12. Nu nog komen Inteekeningslijsten van October jl., met deelname van heeren Officieren terug; zij gelieven ten goede te houden, dat hun niet wordt gezonden de meer complete Extracten in Januarij jl. verspreid, daar hiermede wordt opgehouden, dewijl in den loop der maand Mei de toezending van de boekjes bevattende complete Uitgave der Tarieven, modellen van aanvragen en bewijzen van stortingen enz., zal kunnen geschieden.

C. F. W. WIGGERS VAN KERCHEM.

(*Wordt vervolgd.*)

SCHEEPSBERIGTEN.

Straat Sunda Doorgezeild.

DATUM.		VLAG.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN.		NAAR
April	27	Noorwegen	Victor Emanuel	C. Fharo	Bordeaux	9 Jan.	Hongkong
"	—	Amerikaansch	Marij Whitridge	W. A. Creesy	Melbourne	25 Maart	
"	—	Nederlandsch	Baron van Pallandt van Rosendael	A. Hoogenstraaten	Cardiff	6 Jan.	Singapore
"	—	Amerikaansch	Christopher Holl	J. Freeman	Liverpool	10 "	Hongkong
"	—	Zweedsch	Ludwig	C. A. England	Stockholm		Batavia
"	28	Engelsch	Rosette	R. Melduim	Cardiff	6 Jan.	Shanghay
"	—	Britsch	Lancaster	Charles Pike	Liverpool	9 "	Chusan
"	—	Engelsch	Beatrice	J. C. Taylor	Plijmouth	25 Dec.	Hongkong
"	—	"	Salacia	Alex Locke	Londen	24 "	Shanghay
"	—	Amerikaansch	Wingea Racer	G. A. Trundy	New-York	2 Febr.	Hongkong
"	29	Engelsch	North Star	T. P. Bide	Tafelbaai	14 "	"
"	—	Nederlandsch	Estafette	A. M. H. Rietveld	Natal	10 Maart	Batavia
"	—	Amerikaansch	Witch	S. Heettman	Soerabaija	26 "	Madagasker

Aangekomen schepen te *Batavia.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDER.	VAN.		AGENTEN.
April	28	Nederlandsch	bark	Christiaan Huijgens	J. van Katwijk	Samarang	22 April	Landberg, Bezoet de Bie & Co.
"	—	"	schip	Catharina Wilhelmina	P. H. Popke	Rotterdam	7 Jan.	van Ommeren, Rueb & Co.
"	29	Engelsch	"	Prince Alfred	G. Harper	Londen	9 "	Martin, Dyce en Co.
"	—	"	"	Elize	Phippse	"		Maclaine, Watson & Co.
"	—	Hamburg	"	Manila	L. Behrens	Cheribon	25 April	Metzendorff, Wilmans, Ruijs & Co.
"	30	Ned. Indisch	stooms.	Ambon	W. Vogel	Soerabaija	27 "	W. Cores de Vries.
"	—	"	bark	Azia	F. Molenaar	Amsterdam	11 Jan.	Haager & Schuurman.
Mei	1	Nederlandsch	"	Hollands Trouw	N. G. Keuker	Sydney		Maclaine, Watson & Co.
"	—	Nederlandsch	"	Estafette	Rietveld	Natal	10 Maart	Schimmelpenninck & Co.
"	—	Ned. Indisch	"	Kalimanten	Lie Oentat	Samarang	27 April	Buys, Jacobsen & Co.
"	—	Zweedsch	"	Ludwig	C. A. Englund	Stockholm	6 Dec.	Busing, Schröder & Co.

Vertrokken schepen van *Batavia.*

DATUM		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
April	29	Ned. Indisch	stooms.	Oenarang	S. van Hulsteijn	Samarang en Soerabaija
"	—	"	schoener	Padang	Tan Imsoeij	Muntok en Riouw
"	—	Hamburg	schip	Juliane	S. H. Stern	Soerabaija
"	—	Zweedsch	"	Triton	J. M. Kraeft	Nederland
Mei	1	Ned. Indisch	stooms.	Batavia	A. A. Couteron	Samarang, Cheribon en Soerabaija
"	—	Fransch	schip	Marie Gabrielle	S. B. Eveu	Frankrijk via Padang
"	2	Ned. Indisch	bark	Liong Goan Zephir	Goeij Potjoan	Soerabaija
"	—	"	schoener	Haai	P. L. Hempel	Pecalongan en Tagal.

In lading liggende schepen te *Batavia.*

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	bark	Aegidia en Pauline	C. J. Itz. qq	China	B. Kopersmit & Co.
"	schip	Philips van Marnix*	E. van Duijn		"
"	"	Biesbosch*	J. Mugge		"
"	bark	Waterloo*	D. Duinker		"
"	"	de Zwijger*	P. P. Hoogland		"
"	"	Azia*	F. Molenaar		Haager & Schuurman.
"	"	Ardjoeno	J. F. A. Rapp	Tjilatjap en Nederland	"
"	"	Pauline*	B. J. Post.		"
"	schip	Staatsraad van Ewijck	F. de Winter	Nederland	Maclaine, Watson & Co.
"	brik	Stella Maris*	A. Leeflang	China	van Ommeren, Rueb & Co.
"	bark	St. Jan	P. Lommerse		"
"	"	Konink. Ned. Yachtclub*	F. L. Zack	Nederland	"
"	schip	Catharina Wilhelmina*	F. H. Popken		"
"	"	Medea	J. Lourens		Reijnst en Vinju.
"	"	Willem I.	T. J. Niedfeld		J. Cezard & Co.
"	bark	Robertus Hendrikus	R. H. Mulder	Padang	"
"	schip	Loevestein	C. Vonk		"
"	bark	Antoinette Seraphine	A. Victor	China	E. Moormann & Co.
"	"	Johanna*	Piccardt		Metzendorff, Wilmans, Ruijs & Co.
"	"	Voorwaarts	E. Hoekstra		Landberg, Bezoet de Bie & Co.
Ned. Indisch	brik	Arachman*	Moh. Ariep	Samarang en Banjermassing	Buijs, Jacobsen & Co.
"	"	Kaliemaas*	Said bin Hassan	Palembang	"
"	bark	Balheer*	Abdul Ganie	Samarang	"
"	"	Tatas Bandjermassing*	Sariaf Mohamat		"
"	"	Djelanie*	Said Moh. bin Alie	Cheribon	"
"	brik	Ocean*	Giam Liangsoeij		"
"	schoener	Bintang Batavia*	Cowan		"
"	bark	Marzoek*	Said Abdulla	Tagal en Pecalongan	"
"	"	Sarie Elmashoor*	Djamaloedin		"
"	"	Arief Banjermassing*	Moh. Saleh.		"
"	"	Sara Eleonora*	D. Schuijmer	Samarang	Cassalette & Co.
"	"	Generaal Michiels*	D. de Wilde	Nederland	Haager & Schuurman.
"	schip	Egbert*	Tormijn	Cheribon	Maclaine, Watson & Co.
"	bark	Java*	J. Worthington	Samarang	Schimmelpenninck & Co.
Engelsch	schoener	Acis*	Brown	Singapore	Pitcairn, Syme & Co.
"	"	Atiatool Barie*	Sech Almachlaar	Samarang	B. J. Jacobs.
"	brik	J. C. Ross*	Ballard	Cocos Eilanden	Wilson & Co.
"	schip	Reina del Oceano*	Sarachaga		Dümmler & Co.
Spaansch	"	Elize*	Philippse	Manila	Maclaine, Watson & Co.
Zweedsch	bark	Sydpolen*	H. G. Soderberg	Nederland	J. Cezard & Co.
"	"	Lizzy*	F. L. Haksusson	Singapore	The Borneo C. Limited.
Bremer	"	Capella*	C. Lange	Soerabaija	E. Moormann & Co.
Hamburg	schip	Tellus*	C. Hansen		Metzendorff, Wilmans, Ruijs & Co.

De Particuliere schepen zijn aangeduid met een*

Aangekomen schepen te *Soerabaija.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN
April	19	Ned. Indisch	stooms.	Oenarang	S. van Hulsteijn	Samarang
"	21	Z. M.	bark	Juno	Luit. t/z. R. C. Haas	"
"	—	Nederlandsch	"	Carolina	A. Gerhand	Banjermassing
"	—	Ned. Indisch	stooms.	Ambon	W. Vogel	Makassar
"	15	"	bark	Staaf	Secg Banser	Paguton
"	—	"	"	Said Maskoor	Mohamat Thie	Banjermassing
"	—	Nederlandsch	"	Coms. des Kons. van der Heim	J. van Zanten	Batavia
"	—	Ned. Indisch	"	Komeij	Said Alhabassij	Paguton
"	—	Nederlandsch	"	Zaanstroom	R. L. Schaap	Macassar
"	—	Ned. Indisch	"	Faidool Moebarak	bin Noordin	Ampenan

Vertrokken schepen van *Soerabaija.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
April	20	Nederlandsch	bark	Oceaan	E. Poestkoke	Nederland
"	—	"	"	Sumatra	H. Grivel	China
"	21	Bremer	"	Maijr	J. Hegeman	Nederland
"	—	Ned. Indisch	"	Kattamool Maspandan	Nei Tha	Singapore
"	—	"	"	Oenarang	S. van Hulstijn	Batavia

In lading liggende schepen te *Soerabaija.*

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN
Nederlandsch	bark	Stad Schiedam	F. Wulp		Fraser, Eaton & Co.
"	"	Kinderdrijk	Zwanenburg		"
"	"	Hollandia	Wap		Mathieu, Ebbs, Ruijs & Co.
"	"	Jacob	Borger		"
"	"	van der Palm	Marcus	Nederland	"
"	"	Delftshaven	Schaap		B. Kopersmit & Co.
"	"	Weltevreden	J. J. Duinker	Rotterdam	"
Engelsch	"	Duchess of Sutherland	M. Megget		Hill, Broekman & Co.
Nederlandsch	"	Jhr. Mr. v. d. Wal v. Puttershoek	Lammer	Sumanap	Schimmelpenninck & Co.
"	"	Canton	Tweehuijs		"

Aangekomen schepen te *Koepang.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Feb.	26	N. I.	stooms.	Padang	Guijot	Macasser
Maart	4	"	schoen.	Coquette	Laij Siemen	Amanoebang
"	9	Eng.	"	Scotch Lassie	Fels	Lombok
"	12	N. I.	"	Bee	Tjambang	Attapoepoe
"	17	"	"	Giraffe	Sasala	"
"	20	"	"	Leanen Man	Ola	Larantoeka

Vertrokken schepen van *Koepang.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN	GEZAGV.	NAAR
Feb.	26	N. I.	stooms.	Padang	Guijot	Banda
"	29	"	schoen.	Leanen Man	Ola	Larantoeka
Maart	17	Eng.	"	Scotch Lassie	Fels	Torres Straat

Aangekomen schepen te *Banjoewangi.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV	VAN
April	6	Hanov.	schip	Esperance	Taijer jr.	Soerabaija
"	9	Ned.	"	Hendrina	Pompe	"
"	10	"	"	Sagitta	Bakker	"
"	13	"	"	Ziphir	de Vries	"

Vertrokken schepen van *Banjoewangi.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
April	8	Hanov.	schip	Esperance	Teijer jr.	de G. v. Persie
"	10	Ned.	"	Hendrina	Pompe	Rotterdam
"	11	"	"	Sagitta	Bakker	Tjilatjap

MARKTPRIJZEN.

TE BATAVIA, DEN 1 MEI.

Arak, *f* 45,— verkoopen.
Koffij, Java. *f* 36,— zonder afdoening.
———, Padang, voorraad gering.
Suiker N°. 16 *f* 16,75, @ *f* 17,— afgedaan.
Genever A. V. H. bij Reynst en Vinju *f* 11,50— p. kelder, in Consumptie.
Rijst, Indramaijoe met zakken, zonder handel.
———, witte Batavia, 1ste kwaliteit, *f* 155,— @ *f* 160,—
———, " " 2de kwaliteit, *f* 140,— @ *f* 150,—
———, Carga *f* 125 @ *f* 130,—
Wisselkoers op Nederland 100 @ 101%, Gouvernement pari, Engeland *f* 11,50 @ *f* 11,60. China *f* 2,80 ℔ doll., Singapore *f* 2,75 ℔ doll., Calcutta *f* 120.

TE SAMARANG, DEN 27 APRIL.

Koffij, *f* 38,— op levering geboden *f* 35,— op levering gehouden.
Suiker N° 16, *f* 16,—
Indigo, *f* 4,05 voor eerste kwaliteit afgedaan.
Koehuiden, *f* 65,— ℔ kodie, op lev. geboden.
Buffelhuiden, *f* 50,— ℔ kodie, schaarsch.
Staart Peper, *f* 75,— geboden.
Rijst ordinair wit, *f* 130 @ 140,— ℔ koijang @ 28 picol. zonder zakken.
" carga " *f* 100 @ 120,— idem. idem.
Klapper Olie *f* 28,—
Katjang " *f* 25,—
Rotting *f* 9,—
Kadjang Matten, *f* 8,50,—
Wisselkoers op Holland 101 à 101½ pCt.

TE SOERABAIJA, DEN 25 APRIL.

Suiker *f* 16,—
Koffij
Rijst (Carga)
id. (witte)
Koehuiden ℔ picol.
Arak ℔ legger. *f* 45,—
Olie (Klapper.)
" (Katjang.)
Kadjang Matten *f* 10,—
Rotting *f* 8 @ *f* 9,—
Wisselkoers op Holland....

Handelsberigten.

AAN- EN UITVOER TE BATAVIA,

VAN DEN 27 TOT 30 APRIL 1860.

Uitvoer.

Naar Macasser per Hamb. schip *Martaban*, gez. Bohn, agt. Hagedorn, Plump en co.

2 kn. batik doeken, 1 pak monsters, 18 kn. manufact., 100 keld. genever, uit entrep. *Busing, Schröder en co.*
10 vn. vleesch, 4 do. ..... 5 kn. kramerijen, 20 do. champagne, 1 do. kleedingstukken, 40 keld. olie, uit entrep. *C. Bahre en G. Kinder.*
1 rijtuig, *Bodde.*
10 kn. provisien, 6 do. rhijnwijn, 150 do. bier, 10 do. portwijn, uit entrep. *Cassalette en co.*
76 kn. wijn, uit entrep. *J. Cezard en co.*
15 kn. manufact., uit entrep. *Martin, Dyce en co.*
2 kn. drills, 7 do. cognac, 2 vn. koperdraad, uit entrep. *Haager en Schuurman.*
235 vs. kruid, uit entrep. *N. H. M.*
8 bn. lastings, 7 kn. manufact., uit entrep. *Pandel en Siehaus.*
460 kn., 35 coll., 95 vn. en 19 oxh. koopmanschappen, 58 coll. ...... *Aan boord gebleven lading.*

Naar Nederland per Zw. bark *Triton*, gez. Kraeft, agt. Paine, Stricker en co.

3507 pic. suiker, 542 do. gomelastiek, *Busing, Schröder en co.*
421 pic. gomelastiek, 291 do. gomdammer, 3 do. gutta percha, *Agenten.*
364 pic. suiker, 180 do. gomdammer, 7 do. staartpeper, 3213 ps. buffelhuiden, 50 legg. arak, *B. Kopersmit en co.*

Naar Nederland via Soerabaija per Ned. schip *Barend Willem*, gez. Retgers, agt. Paine, Stricker en co.

550 pic. tin, 168 bn. drills, 3 do. laken, 1 brandkast, 25000 goe... *N. H. M.*
550 pic. ijzer, 10 kn. chirtings, 6 do. sarongs, 12 do. madapoll., 2 netten, 50 do. calicots, *E. Moormann en co.*
783 blokk. zink, 68 vs. staal, 19 bn. drills, 10 do. rood katoen, 1... do. 300 keld. genever, 50 ks. cognac, 4 kn. kain paudjangs, 5 ... 1 kt. was, 7 coll. meubelen, *Arnold en Zoon.*
71 md. aardewerk, 10 kn. slendangs, 1 do. doeken, *Martin, Dyce en...*
18 kns madapoll., *Agenten.*
12 kn. schrijfbehoeften, *Cassalette en co.*
2 bn. twills, 2 do. lijnwaden, uit entrep. *Tolson, Hunt en co.*
23 coll. meubelen, 2 doz. stoelen, *Holder.*
40 coll. madapoll., 2 do. demities, 1 do. zadels, 4 do. divers... ledikanten, 2 kn. Jap. porcelein, *Schimmelpenninck en co.*

AAN- EN UITVOER TE SAMAR...

VAN DEN 19 TOT 26 APRIL 1860.

Uitvoer.

Naar Nederland over Batavia per Ned. bark *Christiaan Huij...* gez. J. van Katwijk.

3553 pic. suiker, 208 do. bindrotting, *Andreas.*
12435 ℔ indigo, 1449 ps. koe- en buffelhuiden, 1 kt. kramerijen, ... *smit en co.*
1784 ℔ indigo, *C. Damnitz en co.*
2621 pic. suiker, 1 kt. zuur, 1 do. kramerijen, 270 ℔ indigo, 60 ... *van Maanen en co.*
14442 ℔ indigo, *Dorrepaal en co.*
1000 st. koehuiden, 671 ℔ indigo, *van den Broek en Veeckens.*

Naar Nederland per Hamb. bark *Johannes*, gez. C. J. S. Br...

8260 pic. suiker, *B. Kopersmit en co.*
68618 ℔ indigo, 36 pic. bindrotting. 1500 st. koehuiden, 4 pic. ... confituren, 4 pic. suiker, *Wermuth en co.*
952 ℔ indigo, *C. Damnitz en Co.*
5864 ℔ indigo, *Dorrepaal en co.*

Naar Nederland per Hamb. bark *Wiedeman*, gez. F. Kalcklo...

1810 pic. suiker, *B. Kopersmit en co.*

AAN- EN UITVOER TE SOERAB...

VAN DEN 23 MAART TOT 25 APRIL 1860.

Aanvoer.

Van Balie per N. I. kotter *Tedok*, gez. Wings.

150 pic. klapper olie, 30 pic. dingding, 150 st. koehuiden, 3 toen... 700 st. klapper noten, 17 pic. koffij, *Lie Masing.*

Van Batavia per Ned. schip *Wilhelmina Helena*, gez. Thöl...

58 pic. rotting, 1 kt. en 1 pak Chin. medicijnen, 14 pic. wit da... Eng. zadels compleet, 1670 st. stroomatjes, 25000 do. kropo... siriedoozen, 7 do. houtdoozen, 28 do. kleine tenongs, 12 wagen ... patjols, 2 pic. benzoin, 22 kn. en 15 pic. bladkoper, 10 kn. ... krandj. seltzerwater, 2 kn. kousen, 81 do. en 1 bl. lijnwaden ... deren, 15 md. en 6 kn. bier, 2 kn. diversen, ½ pijp en 1 kt. ... gedr. visch, 799 vs. loodwit, 20 doz. Eur. geldtasschen, 1 pak ... kn. provisien, 1 do. hoorn, 2 milords, 1 vis a vis, 1 kt. tuigen, ... sters, 1 do. glaswerk, 2 do. modewaren, 2 do. sirop de punch, 6 ... 1 do. haring, 1 koperen pomp, 5 kn. spiegeltjes, 1 do. en 10 ... kaarten, 20 doz. scharen, 1 tromm. kleederen, 50 st. lood, 5 kn. ... 2 koffers, 65 pakk. stalenpennen, 5 vn. ijzerwerk, 8 kn. en 66 ... 1 kleerkast, *Gezagvoerder.*
2 kn. schilderijen, 15 vn. bier, 6 kn. provisien, 1 kt. spiegels, 1 ... linnen, 1 pak macaronie, 1 kt. marmerbladen, 6 coll. meubelen, ... ters, *B. J. van Eck en co.*
1 bendij, *Cook en co.*
4 ks. jagtkruid, *van den Dungen.*
4 kn. diversen, *Anemaet en co.*
40 kn. en bn. lijnwaden en kat. goederen, 1 kt. revolvers, 6 vn. ... monsters, *McMillan, Marten en co.*
1 kt. photographie benoodigheden, *Woodbury en Page.*
3 kn. doozen, 3 paren spiegels, 2 doz. stalenpennen, 10 doozen ... kt. en 236 ps. lijnwaden en kat. goederen, *Said Aloewie Satrie.*
6 kn. lijnwaden, 4 bn. laken, 1 kt. modewaren ¼ pijp. portwijn, ... visien, 3 bn. molten dekens, 2 brandkasten, *Mathieu, Ebbs, Ruijs e...*
1 kt. sigaren. 1 do. reukwater, 2 vn. gez. gandaria, 3 kn. vijlen, ... fers, 7 do. chitzen, 1 do. speelkaarten, *Oen Kiem.*
87 bn. en kn. lijnwaden en kat. goederen, *N. H. M.*
2 ovale tafels, 1 bureau, 4 kasten, 1 eten tafel, 2 consoles, 3 voltai... 6 geres, *Davids.*
150 keld. lijnolie, *B. Kopersmit en co.*

Van Batavia per Ned. schip *van der Palm*, gez. C. Markus...

19 kn. lijnwaden en kat. goederen, 43 md. aardewerk, *McMillan, M...*
3140 st. ijzer, 100 vs. boter, 24 kn. lijnwaden, *Fraser, Eaton en co.*
250 ks. cognac, 50 md. sellzerwater, 10 ks. likeur, 3 do. verfwar... *van Delden.*
2 kn. lijnwaden, 1 do. speelgoed, 1 bl. wollen dekens, 1 vt. kramer... zinkbladen, *Adam en co.*
100 vs. boter, 1 bl. wollen goederen, *J. F. van Leeuwen en co.*
13 bn. naaigaren, 110 st. haken, *L. Johan.*

Uitvoer.

Naar Nederland via Samarang per Ned. schip *Friesland*, gez. M. C. Mispiblom Beijer.

6000 pic. koffij, 100 pic. foelie, 400 pic. noten, *N. H. M.*

Naar Nederland via Samarang per Ned. Ind. schip *Alcijone*, gez. H. C. Haake.

928,50 pic. koffij, 67,66 pic. rotting, 336 stuks koehuiden, 3382,27 pi... *Fraser Eaton en co.*

Naar Nederland per Ned. schip *Graaf Dirk III*, gez. C. J. Rot...

168 pic. oliezaad, 34,20 pic. tabak, 118,41 pic. rotting, 3272, 82 pi... *Schimmelpenninck en co.*
34,20 pic. tabak, 1110 pic. koffij, 890 ps buffelhuiden, *Fraser Eaton e...*

Naar Rotterdam per Ned. schip *Heilige Vincentius van Paulo*, gez. J. C. H. de Groot.

2517 pic. koffij, *N. H. M.*
350,68 pic. tabak, *Anemaet en co.*
5,500 pic suiker, 131,68 pic. rotting, *B. J. van Eck en co.*

Naar de Golf van Persie per Hamburgsche schip *Esperance*, gez. H. A. Teijen,

16,000 stuks malang sigaren, *P. Kervel en co.*
2 vn. amer. meel, 2211,86 pic. suiker, *Thomas.*
2000,26 pic. suiker, *Schimmelpenninck en co.*

Naar Amerika per Zweeds schip *Amazone*, gez. *A. Dawberg.*

3598,24 pic. suiker, *Schimmelpenninck en co.*
2409,28 pic. suiker, *Anemaet en co.*

Naar Nederland via Bezoeki per Ned. schip *Jason*, gez. I. H. Lammerts van Bueren.

12 keld. lijnolie, 2 vs. loodwit, 2 vs. harpuis, 1 rol lood, 2 pakk. tou... 2 vs. menie, 1 vt. krijt, 1 ks. salamoniac, 1 kruik kwik, 3 ks. en 20... ijzerwaren, 4 stuks takal blokken, 3 staven ijzer, 1 rol zeildoek, 996... rijst, 300 pic. tin, 6000 stuks metselsteenen, 7197,15 pic. suiker, 27... rotting, *Anemaet en co.*

Naar Nederland per Ned. schip *Zephir*, gez. Lourens,

350 pic. tin, 3400 pic koffij, 5231 pic. suiker, 400 pic. noten 100 pic. ... *N. H. M.*

Naar Nederland via Batavia per Amb. schip *Marij Ross*, gez, J. H. M...

4769,84 pic. suiker, 195 pic. rotting *Mathieu Ebbs Ruys en co.*

Naar San Francisco per Amerik. schip *Kleber*, gez. G. A. Begelow...

47 pic. tapioka, 1943,46 pic. suiker, *Fraser Eaton en co.*

Naar Sidney via Samarang en Batavia, per Ned. schip *D. T. Visse...* gez. W. van der Linden.

100 pic. rotting, 500 pic. koffij, *N. H. M.*
100 kn. bier, *Anemaet en co.*

Naar Nederland per Ned. schip *Oceaan*, gez. E. Poeskoke.

265,40 pic. rotting, *W. Cores de Vries.*
1 ks. indigo, 2281,86 pic. tabak, *B. J. van Eck en co.*
670,36 pic. tabak, *Anemaet en co.*
42,72 pic. rotting, 350 tin, 4738,17 pic. suiker, 4876 pic. koffij, *B. Ten B... en co.*

Naar Nederland per Ned. schip *Stad Dockum*, gez. N. van der Wet...

250 pic. rotting, ½ legg. arak, *B. Kopersmit en co.*
2 vn. meel, *de Graaf.*
689,07 pic. tabak, 3405,21 do. suiker, *B. J. van Eck en co.*

Aangekomen Passagiers te Batavia

van den 28 April tot en met den 1 Mei 1860,

Met de Ned. bark Waterloo, Kapt. D. Duinker, Z. M. troepen van M...
Met het Ned. schip Catharina Wilhelmina, Kapt. F. H. Popke, de... Vitaris en Tewens, Kapitein van der Blom en echtg., 1ste Luitenant G... Molière en echtg., Offic. van Gez. 3 kl. van Woelderen en 149 onderoffic... manschappen van Rotterdam.
Met het N. I. stooms. Ambon, Kapt. A. G. Bosch, de hh. Be... de Grave, mejufvr. Bosscher en Z. M. troepen van Soerabaija.
Met het Ned. schip Azia, Kapt. F. Molenaar, de hh. Mr. P. Specht ... en echtg., D. Klinkhamer, O. Furst, C. Alberda, P. Lohr, D. Soeterik e... Alhers van Amsterdam.

Vertrokken Passagiers van Batavia

van den 28 April tot en met den 1 Mei 1860.

Met het N. I. stooms. Batavia, Kapt. A. A. Couteron, 1ste Luitenants ... en Muller, Asp. Intendant Pool, Offic. van Gez. 3 kl. 'tHooft en van Stee... de hh. J. F. Heckler, van der Palm, Pietermaat, W. F. A. Cores de V... S. J van der Meulen, C. H. Klein, R. A. J. van der Schrieck, Mevr. H... cock. mejufvr. Bouman naar Cheribon, Samarang en Soerabaija.
Met het Fr. schip Marie Gabrielle, Kapt. L. B. Eveu, de heeren Bonne... echtg., Feraux, Soulie en Sonchet, mevr. Berton en moeder, naar Frankrijk ... Padang.

Van elk in deze courant voorkomend artikel, dat geen blo... nieuwstijding of aankondiging bevat, stelt zich verantwoorde... voor de wet H. M. VAN DORP.

SNELPERSDRUK VAN H. M. VAN DORP, TE BATAVIA.